نوټ: اسم کتاب در صفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده.

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و ثنا ده هغه خدای ته چه انسان ی په ژبه او بیان لوړ کا او تمیز ی ورکا له نورو حیوانانو په نطق؛ او و یا سره او خپل کلام پاک ی نازل کا په افصح بیان سره چه هغه معجز او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستاینه او سپاس دی هغه خاوند لره چه بلید ده نسته بل خاوند او نه بل بلیدونه د دگریو څښتن دی دی په انسانان پخو به و ښو یالی او د هر ی بلیغ وینا ملهم دی درود نامحدود پر هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام چه موږ ته ی راو ښووله سمه لار او روده

بیت

دی دی رهبر د کائناتو تر ده جار شم

دی دی ماموره د مخلوقاتو تر ده جار شم

خدای رحمتونه دی وی د ده پر اولاد او اصحابو چه پر اسمان د هدی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رہد ستوری دی او د پیغمبر دگوتمی خلاف نمی کردوی نوای د دین
سمدلار بدل موندہ ورکدوای او د رحمت ور بوتسکور

بیت

دبیدی داسمان ستوری	ځی رنایی لور پد لوری
تتیپیدونہ مونږ می کړہ رو بنا ند	دوی د وی خوبنی پچاند

بخاص کړہ د خدای رحمتوند دوی نازل پر شلورو یا رانو د بنی پر غور ر
ملگریوا و دوہ پر ټلسیوا دخاندان اما بعد پد دی پو دسی چہ و نیا و انسا
نوره خاصد دہ او دنطق تاج ہخد دکرمنا تاج دی چد خالق تعالی د
~~نوره خاصد~~ آدم پر سر تسکور کړ او پیهره زمانہ کی خدای تعالی پر انسانانو کی
عزرد شاعران او د ونیا خاوندان پید اکړل چہ الشعراء تلامیذ الرحمٰن دگمل سوا
او ددوی ونیا وی پرکلد داسی خوږ ی دی چہ انسان زړہ انشراح پد
موی او دخوږ وزړہ ومرہم وی زہ چہ محمد ہوتک یم او پا صل پښتون
پقندہار کښنی اوسم لہ ډیرہ دہ چہ پہ ویلو د داسی ونیا وبخت یم او دپښی
او ورځی می ہم دغدکار دی دا د ډیرو قتوند تیر سول چہ ماغوښتہ چہ زہ دپہ

شاعرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکره و کاندم او د دوی احوال سره راټول کاندم مګر زمانې ماته فراغ نه
ورکاوه او دا هیله می په زړه کی وه چه سوه ځکه چه پر قندهار د ظلم او د جفا تور تم پروت
وه او هیڅ آرام نه درلود او نه فراغ ګاهی به مغولو چپاو نه کړل او ګاهی به دګرګین
دستم سوران وه او س په حق تعالی مونږ خلاص کړو له هغو ظلمونو څخه او فارغ سوه
زړونه زمونږ او زمونږ ملک حاجی میرخان علیه الرحمة دوی له قندهاره یا ستد
او پښتانه ی د دوی له جوره آزاد کړل نو زما زړه فارغ سوله اندوه او قلم می تړوا خنسیت
هغه وقت په زمانه ارادی خبر سوه مونږ د پښتنو د ستر ګو تور امام المسلمین و
ابن قاتل الرفضه والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین   بیت

د پښتنو پادشاه حسین هوتک — په ملکانو کی دی دی لوی ملک
د حاجی میر غښتلی زوی ګرزیت — خالقه تل دوی خلان دا عمی

نوی زه وغوښتم خپل د باره ته او ماته ی تشویق وکا او الطاف ی شکاره کا
چه دا خپله اراده پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره راټول کاندم ځکه
چه زمونږ پادشاه او دنیا لم خپلو درپه سر شا د حسین خلد الله ملکه و سلطنته
هیڅله هم د نبی دنیا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښته چه زړه ترزه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمی سی او دپښتنو د شاعرانو احوال ټول کړیسی ښکاره دوی په مالهٔ

د ډیرو شاعرانو د پښتنو احوالونه را ټول کړی دی او ښه وقتونه

زیدم له وګړیو څخه می د ډیر ښه حالونه او رېدلی دی او اوس ښه متوا

لل الله په عو ښنتی کا بزم د دی کتاب نوم دی پټه خزانه ځکه چه دلته

ن

را غلی دی په پټه وا و نو ښکاره خالق تعالی دی لمتوله مسلمانان

نه موږ د پادشاه سیوری دی تل وی او دا یم په دغه کتاب چه ما

او سر و د جمعه ۱۶ د جمادی الثانی سنه و سنه ۱۱۴۱ هجری

دا دری خزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د ښو شاعرانو چه

دوهمه خزانه په بیان کی د ښو شاعرانو چه اوس ژوندی دی

په بیان لبنی د ښو خوار تښو او ښځو چه دو ... پښتنو ... ندیا نه

لمړی خزانه

د ښو شاعرانو چه پخوا تیر سوی او موږ ته د دوی وینا دی ښکاره د

المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولی دی او د تولو پلار بابا غلجي و رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښی مشر ګڼل کیدی د پښتنو
بیټنک په الغز کی زیږیدلی و په سنه هجری ۶۶۱ کی او هغه وقت چه لوی سو
نو یی کار د خدای عبادت او په الغز او سوری کښی د قوم سردار او بادار و نقل دی
ت چه په هغه وقت کی به بر ځل مغولو دارغنه او یرغامه ولوټ کاوه الغز او اولان اوکلا
بری تالا کول بابا هوتک خپل قوم ونه راټول کړل او د سره غر سر دی پر مغولو شخړه د بو تله
ن په دی جګړه کی مغول تالا سول او د پښتنو ګڼ ډیر وژل مانه خپل پلار داود خان
شو داسی نقل دی کا چه سوری غر په دغه روغ د مغولو په وینو داسی لجنه سو چه پلو
د مریه بر یبنا مله کا په دی شخړه کښی پښتانه لبر او بی ځواک وه چه د سرو مغولو
پیټ بر راغله او اخیستدی وکانو یو شو غښتلی د بابا هوتک خپلوان و مړل بابا هوتک
په لوړ ... داسی ... ولوله او په غیشوی د مغولو تېرن نه شیرل غښتلو میړو
چه دا سندره او ریلله په جګړه تو دیدل تر ثو چه سوری غری د مغولو په وینو ولاړه
او تول ی بیناکړل هغه سندره زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلی

بیتونه

پر سوری غر بل راته نن اور دی || وګرېږه جوړ راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرکلی کوړ باندی مغل راغی
غبتلیو تنګ کړی دا موواردی
په پښتنا آیی یلغار دی
آدم ړغی غبتلیو راسی
توری تیری غشی تړلاسی
زلمو په غشیو کړی واروونه
ورورباندی کړی چپل تترونه
زمادزلمو وینی بهیږی
میرڅی زغلی اوتږ هیږی
پښتنو هلی پرغره جنګ دی
مهال دتوری دی دننګ دی
زلمو پرننګ ځانونه مړه کړه
دپښتنا ځکی ساته کړی

هم په غزنی هم په کابل راغی
مغل راغلی په تلوار دی
پرکلی کوړ باندی مغل راغی
پرتنګ ولاړ دپښتنا سی
پرکلی کوړ باندی مغل راغی
دتیږو تږو ګرزاروونه
پرکلی کوړ باندی مغل راغی
ځکلی او غروونه په سرکیږی
پرکلی کوړ باندی مغل راغی
سورغر په وینو ددوی رنګ دی
پرکلی کوړ باندی مغل راغی
دښمن په غشیو مو پیده کړی
پرکلی باندی مغل راغی

نقل دی چه بابا هوتک دمغولوسره ډیرجنګونه وکړل او دارغنداو پوری خوا ته
ی وشړل او هرکله به داتغر او مرغی غبتلیو پردوی یرغلونه کړل او په غروتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

به مغول ننو تل بابا هوتک چه سپین بږیری سوعمری نه اویا کال وه په سنه ۷۴۰ هجری وفات سو

ذکر د کاشف اسرار شیخ ملکیار چه د بابا هوتک

مشر زوی واو تر بعد پلار ورو سندی د قوم د مشرتابه بګړی په سر کړله نقل کا ږی چه ملکیار بابا ډیر غښتلی او قوتمند سړی وه په جنګو کی به ئه لسو تنو سره بره وه په بعد سندچه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د پخو ویښتو کالو زلمی و هسی والی چه ملکیار بابا د سیوری په لنتو کی ډیر پهلوان را تول کړل او هلتدی کاریز وند وکښل او خپل زلمی ئی په کښنتو کرنو وګمارل مغول چه په دغو واړو غوږ ونښ سول پر سیوری ئی یرغل وکا او د ملکیار بابا سره ډیر سخت جنګونه وسول په دغو جنګو کښ د پښتنو ډیر وږانی سوی او ځنی ولاړل مرغی او وبه وب ته ځنی هم وخاته وانزی خواته هلتدی خپل زلمی سره یتول او بیا ته راغلل مغول ئی وشړل او سیوری ئی بیا ودان کړی هسی نقل کا چه په سنه ۷۴۹ هجری کی په پسرلی ترنک ډیر ډک سو په سختو نیز واو په یوه میاشت ئی چه نو ئونه او خوړ او کړ غاړی غاړی بهیدی ملکیار بابا چه د ترنک څنډو ته راغئ هسی سندره ئی ووېلی

سندره د ملکیار بابا

ترنک بهیږی ترنک بهیږی غاړی ترغاړی زما زړګی خوشحالی لالی غواړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ره زده ره وزده + د ترنګ ره وده + خاوند د ریځ + چه د هرکی مومي + زما خیاله سوده

که نیږدې نیږدي + نیږد بیلتون دی + نږده نیږ وری + په ویرژ ربی + په غم رنبون دی

که اوږدی اوږدی + په دره می اوږدي + دا اوس ده ورځ کا + د ویر نیږ وند + بل د ییر په زور ده دی

نمنځنه یوسه + سپینی سپوږمۍ + ورته ووایه + چه ترنګ تال کرم + ستا له خو لکیه

که خیرو خیرو + او بوسوان کړی + بل ملکیار دی + پانه لیار دی + سوبری جانان نه ده

نقل کا چه ملکیار بابا دا سندرې ووېلې د خاوند په قدرت ترنګ یو اوږد لړګی ماوی او دلته د رود

دیوی څنډې او بلې څنډې په نلو او غزیدو بند سو په ترنګ یو پل جوړ سو ملکیار بابا هم

پرې د پل تېر سو او خپل مقصد ته واصل سو   نقل کا چه یوه ورځ ملکیار بابا

د خپل تره توخی کور ته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابا ئې ولید چه غشی تېروي ملکیار ئې پښتنه

وکا چه ترپوره دا څکرې هغه وېل د مغولو په جګړه کې ستا ملا ترېم ملکیار بابا دعا کړه ورته

چه تر پوره تل سو یمن او سي وایي چه هر وقت به نور بابا په جګړه کې بری موند او ماته ئې د هیچا

په یاد نه ده   هسې نقل کا چه یوه ورځ د مغولو تا مالی پر سیوری راغی او هغه وقت

د ملکیار بابا په کلا کې څوک نه وو پیر ته له ښځینو نور بابا چه خبر سو راغی ځان هغه کوټ

ته ورساوه او په یوه تن ئې مغوله شړل او ډېری مړه کړل دا قول د ملکیار بابا د دعا برکت و

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خرښبون سړبنی رحمة الله علیه د پښتون بابا

د کسي د عبدالرشید لمسی و خاوند تعالی ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړي و د خدای

په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکی لار رخصت سو او د خپلو اولاد و سره

راغی کده کسی څخ غوړی مرغن ته او کله به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی

ستاید او لمانځه او په کال کی به یو وار تلی د خپل تره بیټنی نیکه لید نه به ی کوله او پسله وفات

به ی هم زیارت ته ورتلی خرښبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیټنی نیکه زوی ځولوی سو

او هغه وخت په خرښبون د کسي له غره غندان ته راتلی نو اسماعیل بابا به ده سی د یر

وشړل سی وایي چه یو وقت خرښبون بابا او اسماعیل د سره و او بیټنی نیکه په مخ کښی

ناست وه دوی کور و د کسی پر غره نو خرښبون د پلار او تره لخوا په تنگ او رخصت

ماذون سو اسماعیل نیکه د اسی زاری وکړلی

که یون دی یون دی + مخکی بلیتون دی + له کسی غره څخ + ځی خرښبو ندی

که ورور ه ورور ه + خرښبون ورور د + ته چه بلیتون کړی + زما و پیر ته گوره

په ځی مرغی له + تورنا کرغی له + همزولی یا ته + څه څه برغی له

د خدای د یار ځ + خرښبون یار ه + چه پیر مو نکړی + زموږ کهول وار ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مي ربېړي + يار مي بېلېږي + بياتون ي اوردي + ځان په سو ځېږي

نقل کا په اسماعيل بابا خربنون بابا سي عبرگون وکاوه

څلوريځ دخربنون بابا

بېلتانه نار مي وسوه په کور باندي | زه به هېږم په به شوي جيش په ور باندي
له خپلوانو به بېلېږم په سر وسترګو | دواړه سترګي مي په وينو دي شړ باندي
اسماعيل ستانا رومي زړه ګي ميري کي | بېلتانه خربنون بيا له تا پردي کي
نه هيرېږي که مي بيا نه ستا يادي کي | په چېرو د ويره به پري سي زړه مراندي
تمه تمه په اربو ديون مي دي ګڼي ګله تد | ديانه شوري به اوچوم وترخ تد
ستا سي ياد بمي وي لبس زيره وسخ تد | که دا محکه غږوند توراشي لاندي باندي

نقل کا چه خربنون بابا ولاړ په مرغه کي ميشت سو او هلته هم وفات سو په کال هجري ۴۱۱ و سنه ورو سته ي زامن هم په غوره مرغه کي او سيدله او د کا سي اولاد بيا ورته ولاړه د کسي غزه او پښين په لنو کي ميشته سول او دکند او زمند اولادونه خپاره سول او ولاړل دننګرهار او خيبر او پېښور لمتي ي وينولي

ذکر د قدوة الواصلين مظهر تجليات الهي شيخ متي خليل غوريا خيل سرهني عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولی شیخ متی د شیخ عباس زوی و چه عباس د عمر او عمر د خلیل زوی و خلیل
د غوریا غوریا د کند ابن خربشبون زوی و چه حضرت سربنی قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار علیه الرحمة و ماته داسی نقل وکا چه د خربشبون علیه الرحمه مرگ په مرغه کی و
او اولادی هم په ارغسان او مرغه او پښین کی سره خپاره سول ځینی ور درول د
جذوب او کوږک غره ته او امران او حسن د شیخ متی ورونه پر سغه غره او سیدل
چه وروسته د مشرورو په نامه مشهور سو د خواجه امران غرا وبی بی خالا دده ی
خور په پښین کی و چه هوری ی زیارت دی یو بل وروری و په گرمام کی شیخ دی
نقل کا چه شیخ متی قدس الله سره په کال هجری ۶۲۳ کښې زیږیدلی و او په عمر د پنځه
شپیتو کالو د ترنک له سره دده پر غاړه وفات سو او پر سغه غونډی لوی شیخ دی چه
کلات بالمسی نقل کا چه پر سغه غونډی ښخ او په نوی او بدلی ډلی ببشا ند او اولاد ده
چه په دوبی دده زیارت ته تلل د ترنک له روده ته ی او به ورسره وړلی یوه ورځ
شیخ محمد زهیر دده مشر زوی دده په زیارت کی دننه د یر تږی وکه ی نقل د متی بابا
له قبره سره نژدی او به را د غوړ ځیدی او هلته بها نده چینه پیدا سوه دا او به تر
اوس هم بهیږی او زایرین علی چښی نقل کا چه شیخ متی با بالوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پہ خاوندمین سری وده اولاد و لاپل او پہ پیښور اوبہ بنی کی میشتہ سول او هلته لہ دوی څخہ لوی لوی ستانہ پاوتلل شیخ زهیر د شیخ امران څخہ روایت کا چہ شیخ متی بابا لوی عالم او ددین مرشد و پہ غنمدان کی ی یو کتاب وکښلی چہ نزم ی و دخدای مینہ پہ دغہ کتاب کی متی بابا خپل شعرونہ هم وکښل او دامی منا جاتونہ ی وویل چہ دپردونہ ی ویلی کول دغہ یو شعر بالخیلہ پلارہ اورید لی و چہ نقل ی کاندم

شعر

پیر لوی غزو هم پہ ښتو کی | پہ لوی سہار پہ نیمو شپو کی
پہ غارہ بوغ او پہ شپیلکو کی | یادویر ژلو پہ شپیلو کی

ټول ستا د یا د ناری سوری دی

دا ستا دمینی ننداری دی

جنډی زرغون لہ پہ بیدیا دی | د بربنا خوا تہ یہ خند ادی
ترنک چہ خردی پہ ژړادی | دا ټول اغیز دمینی ستا دی

ټول لہ ښکلا دی ستا لہ لاسہ

ای د پاسوالو پاسہ پاسہ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کہ لر سرو بنا ندیځ ی پیین دی | یادسپوږمیه تندی ورین دی
کہ غږدی شبکلی پرہمین دی | لکہ ہندارہ ځ د سین دی

ستا د ښکلا داپلوشہ د ہ
دای یو سپکہ تندارہ د ہ

دلتہ لوی غرونہ زرغونیږی | دشروندوږمی پکښں چلیږی
بورا وی شا وخواکی یږی | سرگی لیدوتہ ی ہیښیږی

لو ی خا وند ہ لقو درتہ می
تل د شری پہ ښکلیدہ ی

خاوندَ ښکلی ستا جمال دی | ښکارہ ی لوی پلوکمال دی
کہ وریځ کہ شپہ کہ پیری کال دی | ستا دقدرت کملی شال دی

ستا دلو روڼو یو رنا د ہ
دلتہ پہ جورہ تما شا د ہ

زړہ می دا ستا دمینی کور دی | سوی دعشق پہ سوځنداور دی
رپی وتا تہ ستا پرلور دی | بیلدی، پښی دی ورکی پلور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په لیدو ښاد دی
که نه وي د غم رنځور برباد دی

په غرو کې ستا د عشق شیلکې دي
د دې نړۍ په عشق سمې دي
که غټ که وړه که پنډ نړۍ دی
ستا د جمال څرې هر شي دي

چې پر دنیا مې سترګې پرې سوي
ستا د جمال په ننداره سوي

نه هسک نه مځکه وه تورتم و
تیاره خپره وه تول عدم و
نه ابلیس نه وي آدم و
ستا د جمال سو چې پیرتم و

په سو ښکاره ښکلې دنیا سوه
د پنځ پر لوري ی رڼا سوه

زه چې څرګند پر دې دنیا سوم
د ښکلې مخ په تماشا سوم
ستا پر جمال باندې شیدا سوم
لیونی سختي راجلا سوم

په ژړا ژاړم چې بیلتون دی
همه پردیسي بل مې تون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړیو ولی متي ښاري | سوري ی اوري غاړي کی نالري
څه غواړي څه وايي څه بانډي | خپل توون او کور و کلي ته ژاړي

چونی چه بیل سی ینمد خواسی
تل ی دبن په لور ژړا سی

نقل کاوه سی چه د شیخ متي علیه الرحمة کتاب د خدای مینه به تل ده ده پر ښه پیړه پروت و او وګړیو به هغه پار کی ښه غول او هر چا به ویل تو به ی ژړل هغه وقت چه مغول را غلل هغه کتاب ی واخیست او وروسته نسوه څرګنده چه څه سو

ذکر د جهان پهلوان امیر کروړ زوی د امیر پولاد سوري غوري نقل کا مؤبدة الواصلین شیخ کته متي زی غوریا خیل په خپل کتاب لرغوني پښتانه کی چه دی نقل کا له تاریخ سوري څخه چه په بالشتان ی ښتلی او مونډلی و شیخ کته علیه الرحمة هسی وایي چه په تاریخ سوري کی راوړي چه امیر کروړ د امیر پولاد سوري زوی و چه په کال ۱۳۹ سنه هجري د غور په منډیش کی امیر سو او جهان پهلوان ی باله وایي چه د غور کو پتو ند او د بالشتان او خیسار او تمران ماڼی ده بر کو ښکلی پتوله وینول او د رسالت له تهول ی په خلافت کی ډیر لوړ ملکونه و کړل نقل کا چه امیر کروړ ډیر غښتلی او پهلوان و په پیره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاوروسره جنګېدی څخه ئی نو کروړ باله چه معنی ئی ده غلک او سخت وائی چه
امیر کروړ به په دوبی زمین د ردرکی و د هستی مانی درلوده چه کښتی د مندیش پښان
وا او په دغه ځای کښی ښکاره کاوه او عشرت په تاریخ سوری کی راوړی چه دا امیران له پریږو
پخوا او بالشتان او بست کی وا او دغه سوری نومی له اولاده دی چه د سهاک له پښته و
امیر پولاد په هغه دعوت کی شریک وچه ابوالعباس سفاح د بنی امیه سره جګړه کړی له او ابومسلم
ئی هم مرستی وه تاریخ سوری محمد بن علی البستی داسی کښلی دی چه د عباسی دعوت په جنګونو کی چه امیر کروړ له
ډیری سوبی وکړلی نو ئی دا بیتونه وویل چه ویارنه ئی بولی هغه دادی چه شیخ کټه علیه الرحمة
تاریخ سوری را نقل کړی دی

ویارنه د امیر کروړ جهان پهلوان

زه یم زمری پردی نړی ملا اتل نشته | په هند وسند و پر تخار او پر کابل نشته
بل په زابل نشته | له ما اتل نشته
غشی د من می ځی بر یښنا پر میرځمنو باندی | په ژوبله یونم یرغالم پر تښتیدونو باندی
په ماتیدونو باندی | له ما اتل نشته

زما د بریو پر خول تاویږی هسک په نمنځ ویویاړ | د آس لسوری مځکه ریږدی غرونه کاندم لتاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړم ایوادونه اوجاړه — لما اتل نشته

زما د توری تر هیبتل لاندی دی هرات و جروم — غرج و بامیان و تخار بولی نوم زما په اودوم

زه پیژندویم پیروم — لما اتل نشته

پر مېرو زما غشی لوېنی داری د ښمن راځه — د جیرنو الرو دیر ځندو ځم تښتی پلن راځه

رپی نه یون راځه — لما اتل نشته

د نه رنج سوبه می د توری ببیځ سور کړه — پیاداری می لو یادی د کول د سور و لبه

سترمی تر بورو کړه — لما اتل نشته

خپلو د ګروه لور پیرزوینه لوم — دوی پیا دینه سنه باهم نبه کړو زنه لوم

تلی ی و ونه لوم — لما اتل نشته

پر لویه غرو می وینا د رومی نه پخنیږی تال — نړی زما د نوم می بولی پر دریځ ستایوال

پوره څو شپو میاشتو کال — لما اتل نشته

شیخ کته علیه الرحمة لتاریخ سور نقل کا چه امیر کروړ عادل او ضابط او د ښی وینا خاوند و
ده به هر کله شعر وینه ویل بیکال ۱۵۴ سنه هجری د پوشنج پیځنګو کښی مړسو د ده زوی د وروسته
ی ناوی امیر ناصر ایوادونه ضبط کړل او د غور او سور او بست او زمین داور په محکو
خاوند سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شیخ اسعد سوري علیه الرحمة شیخ کته یکتاب کی د لرغوني پښتانه تاریخ سوري سي نقل کا چه اسعد سوري په غور کی اوسیدی او هلته د سوري خاندان پپادشاهی کی د دیر عزت ځښتن و شیخ اسعد د محمد زوی و چه په کال سنه ۴۲۵ هجري په بغنین کښی وفات سو شیخ اسعد علیه الرحمة دیر ښه اشعار ویل نقل کا چه سلطان محمود غازي یرغل باندی د امیر محمد سوري رحمة الله علیه سره جگړه وکړه او په آهنگرانو کی ی محصور کا په دی وقت شیخ اسعد هم د آهنگران په کوټ کی و هغه چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوري ونیو او بندی ی بوت غزني ته نو امیر محمد سوري په خورا زړه ور او عادل او ضابط امیر و له غیرته د بند مړ سو او شیخ اسعد چه دوست و د امیر محمد سوري په مرگ ی داسی ساندی وویلی چه یوه بولله کی چه قصیده په عربي ده

و له فی القصیده

د فلک لیچارو څه وکړه هم کوکار / زمولوی هر گل چه خاندی په بهار
هر غوټول چه په بیدیا غوړیدیه وکا / ریږدی ی پاڼی کاندی نار پنار
د دیر عجز نو د فلک څپیره شند کا / د دیر سرونه کا ته نخا ورولاندی زار
د و المن لسره هول پر یاسی مرسی / د بی ور ته لودیني توی کاندی خونخوار
چه لبر مدی زمری رپی ز نغلوکی / لا او لوبه ی داری تیرو حیار
هم ی غشی سکنی د ال د ژوبلورو / رستان ځنی ځغلا کاندی پیدار

په

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکبیرې پیغنبتلیو
پیوه ګرد بنت ې پر یباسي لبرمه
څه تیرې شه ظلم کاندې ای فلکه
پو پیر ترلو لوز نکړې پزړه ژړا پیږ
هیڅ روغې ی په زړه نشته ستاله خوره
له تیر یودې اوښې څاڅې لداو ریحیو
نه لاس واخلی لحوړ نه لوری
نه زړه وسوځې په هیچا باندې
نه وصل کړې یې لیل مینه
ستا له لاس دې پراته ژوبل نه ګیروې کا
ګله غوڅې کاندې مرا نړې دزړه ګیو
ګله تکې واچوې پر ناڼ ولیو
ګله غورځوې واکمن له اور پلاز ولو
زموجیر ذره لوذن پیاو عشق ودلشتیت
په سوزلیو باندې ویر پر یوت لپا سه

دا فلکسیر وکا څه کا بې ګزار
نه ی عشق نه لذې وی نه ی سپار
ستا له لاس نړې هیڅ ګل بلیه خا
پر نتلیو اوښوی دغم ناتار
ببلوی په ژړا ژړبین لیار
چیپې ژاړې پورته ورته ستاله شنار
نه ملا کړې لبی وزلو له تزار
ای رنګانت
نه پرې یوړې له ګرد بنته له ملار
نه درملي تپونه د افګار
پر پلوته تیي زړه ونه یغار ښار
ګله تیر باسې وګړې هو بنیار
ګله شیرې کړې ګریوان دمنځې چار
ګله کښېنوې پچاوروکې با دار
و دڅو بلله په دې عشق هزار
محمد واکمن چه ولاړې پیل دار

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وار سوا سیر پلاس د میر شمنو
په سماوې ودان آهنګران و
د محمود د ژوبلو سره پلاس کښیوت
تنګیالیو لره قید مهینه ده څکه
سر ښری ی غوره خاوري هیلویره کا
پدی ویر د غور وګړی تور لمڼی سول
ګوره ښاخی رنی اوبنی لړک غزوونو
نه ښځه زرغا د غزولو د بید یا ده
نه څڅول بیا زرغونږی بیلا سنو نو
نه له غرچه بیا راځی کاروان د مینګو
د پسرلی اوس ه تودی اوبنی تو یند
دا په څه چه محمد ولاړ له منږ ید
نه ښکاریږی ښځه سور د سور پلیتو
چه به ښکلیو په ننګا پکی خندله
ښځه غور په ویرناتار د والمرن کښیوست
لاس د مات سه ای فلک چه د وکا

اشغال ی وکړ قبر له بلوار
په تمکینه و پر درست جهان اوځار
چه غزنه ته ی باتلی په تلوار
سه ی والوتله ښکته پر دی لار
د زمریو بیرکا یو کله وی ښوار
پدی ویر رنا تیاره سوله د ښار
دا اکرونګی سانه ی لی پلشور بار
نه ده زړکیو پیسا دی کمتر
نه با می بیا مسیده کا په کهسار
نزا دروی غور ته بیا جوپی د ښار
مرغلری به نیسان نکړی نثار
په ویرنه ی سر غور لتول سوګوار
نه ځلیږی ښځه لمر پر دی دیار
چه به ښغلو کا اتن قطار قطار
ښځه غور سو د جاندم غندی سوار
محمد غندی زمری د مړیني ښکار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرګی نلک ولی لاولاړی — ای د غور غرونو پر څه سنوی غبار

ځکې ولی پرین دلو پیر لوزی — لاندی باندی سره ورک شه دا اشعار

په زمری غندی والګن ځی لګیان — په ټوک نړی په نړی باندی قهار

میخ پتا ای محمده د غور لمړوی — په نړی به ندوی ستا د عدل ساه

ته پر ننګه وی ولاړ پټنګ کښی مړسوی — هم به ننګه د په ننګه کا ځان جار

که سوری د پټنګ پرکاندی دیر مشغول — ۱ هم بو یاړی ستا پښوم ستا به تبار

بجنت کښی د ده تون زموږ واکمنه

هم پتادوی دیر لور د غفار

ذکر د بنکارندوی علیه الرحمة په د غور و یوه سه پدی په شیخ کته متی زړه رحمة الله علیه کښلی دی یکتاب لرغونی پښتانه کی چه په تاریخ سوری کی دی چه بنکارندوی بیشته د غور و او کله کله به پیغزند او بست کی هم اوسیدلی پلاری احمد نومید او د غور د ډیر وزکره کوونکو ال و بنکارندوی د سلطان شهاب الدنیا والدین محمد سام شنسبانی بپادشاهی کی ځوز او د درناوی څاوند و او هغه وقت چه هغه سلطان پر هند یرغل کاوه بنکارندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر وکی وه هسی وایی چه بنکارندوی پیمان کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستاینې قصیدی لړی په بوللی دی محمد ابن علي وایي په سبب کښې مادره د بوللو عنت کتاب وبیدی او نه هغه څوک می دغه بولله په د محمد سام علیه الرحمة ستاینه ده کښله

القصیدة في المدح

پسرلی شکلونکی بیا کړه سنګارون ‏ ‏ ‏ بیای ولونل په غرونو کی لالون

مځکه شنه د شونډ شنه منی شنی سوی ‏ ‏ ‏ طیلسان زمردی واغوسته غرون

دنیسان مشاطی لاس د مجید و دی ‏ ‏ ‏ مرغلرو باندی وشکلل بڼون

دغوټولو جنډی خاندی وریدی نه ‏ ‏ ‏ زرغونو بڼو کی ناڅی زلمی چرون

لکه ناوی په سور ټیک په تندی وکا ‏ ‏ ‏ سپی وګانل غوټو سره لیسولون

مرغلری په اوږو د خونو لیه ‏ ‏ ‏ پیچلا ی سره رانه خپاره د شنتون

زرغونو مځکو کی ځل کا لکه ستوریه ‏ ‏ ‏ چه پره سک باند ځلیږي سپین ګلون

سپینی واوری ویلیده کاندی بهیږی ‏ ‏ ‏ لکه اوښکی دیین په ګر بوانون

هر پلو رنی والی بها ند خاندی ‏ ‏ ‏ له خوښید سره هی له سینګرون

هر پلو د ګلو وږم دی لونلی ‏ ‏ ‏ تو ارا غلد له ختنه کاروانون

د مسیح په پو ه مړو ژوندون بیا موند ‏ ‏ ‏ پسرلی مګر مسیح سو په پوکړون

له مره وختا و روی آغلی ګاړ را اوی پوست ‏ ‏ ‏ وچ بیدیا او غری کړله جنتون

سړی جاجی په رامشت کړ را شنګرو ‏ ‏ ‏ ګیهځ چو نی چه په بڼ وکا بوغون

په

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بربنا چه بنغ د چو نیو نغوږ بیده سی
د زلما تا پي ناغلي دی پر جنب یو
د یو پلو ځځ سور کړي پسرلی دی
د هندارو په ټیر غږون سپین د رنګین دی
پخوا ځنګ غور ځنګ لخولي ځګونه باسي
نه چو نهی پستا په د جنډیو موږ سی
د تښنب د کهالد ختلي لمر دی
د بندو او روی درست ایوا دور غونګه
پزابل چه د بری پر نیلی سپور سی
نه یی ثور کړ ځځ تمدری د میر ثمنو
د اسلام ددین شهاب د بری لمر دی
هره پلا چه دی پر هند و سند یرغل کا
په پسرلی چه ی تیږون په اټک وکا
نه به د ظلمی تغندی رود ستوی په هسک ځلی
نه به داوی جګړن د سنیا پلوری

توا پخندی سره پیو دی اشلکون
لکه پغلیه غنچی کاندی مکیزون
یو د بل پخاره اچوی لاسون
چه پړ او روپاندی ځل وکالمرون
لکه ښڼ پای شنا کاندی سیندون
نبه موږ سم د سلطان پصفتون
د پسرلی په مسعود و دان لده رغون
له قصداره تر دیبل ی یو لوڼ
پلا هوری د میرانی گزارون
نه ی توری تمدتهیگبری کلک دالون
تور ستهان ی کړ رنا بیجا دون
ربنوی توره نیری پر شهابون
غاره غاری تری سو للد زرون
کدشه پور تمدسی لغوره دیر میرون
نه به بری ثور ک د هندچاره بنهرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څوک زلمي په غور سره راغونډ کا
یو ځاوند شهاب الدین دی چې ی وکا
په جوپو جو پو جګړن ی هند تدیون کا
څن پسیند باندی تیر یوی پر غل کاندی
ځیان سیندی هم لړاره ایلاي کا
پېهر کال اټک دده بندراغلي کاندی
پښتو ځکا ښکلي زلمي چې زغلي هند ته
زرغوني ختي اغوستي وي دي مړه تو
هر ګیهیځ چې لمر ترکیږي له ځا تیځه
کد بر یځړوي له غرمه وي کد بر ملوي
د شهاب جګړن به نه کښیني لړ غلو
زمري کله کاږي ځان له بر غلګریو
یا به جنګ کا د بریو رتي پهند کي
یا به وران کا بود تو تون د بمبهتو
پرنا ادسي ته تل د دین شهاب

دداوسا توري به چرې کا ځلون
په بر لوري هر ایواد ته پر غلون
چې د غور باداره سپیت وکا زغلون
په پرتم ی زمري زېږدي پد زنګلون
پر اوږ وویې د غور یا نو به ایړون
غوږوي په څنډو خپل پاستد سالون
نو آغلیه ښغلي کاندي اتڼون
بت به بید یا هم پښو للي وي ځانون
څو چې یو نکا دلویدیځه یځنډون
که لړمل که لمر لویده له تر ملون
نه به پرېږدي دا زلمي خپل بهیرون
څوی نکامات متیون وربیږون
یا به پرېږدي هم پدې چار سرون
یا به لسبره کاندي یو بیو ایوادون
نو م د تل ده به دیرځ په نمز دلون

(c) ketabton.com: The Digital Library

څورا نه سی ستا پتوره د هند لوره بیا | څو چه نست کړی له نمری بود تولون

ستا پیژیرمه د خاوند لوی ښتن وی

سوړ نو ستا پرسته یونه څو چه یون

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السروانی البستی رحمة الله علیه

په لرغونی پښتانه کښی سی حکایت کا شیخ کته رحمة الله علیه چه ابو محمد هاشم د هلمند
په سروان په سنه ۲۲۳ هجری قمری زیږیدلی او په بست کی ی لعلما او فصحا څخه
لوستنه وکړه او وروستنه ور په عراق ی پلو طو دولو استمد څخه سمع وکړه او ابن خلاد
چه څرګند و په ابی العینا سره ی په بغداد کښی عمرونه تیر کړل او له هغه ی د عربی بلاغت
او اشعار ولوستل او په کال سنه ۲۹۴ هجری قمری له عراق بیا راغی دری کال وروسته
په بست کی وفات سو نقل کا چه ابو محمد په عربی او فارسی او پښتو شعرونه ویل او هغه وقت
چه د ده استاد ابن خلاد پیتر کوټ وند سونوده به ی خدمت کا او د هغه څخه بدی خوابه
شعرونه په ادب کی د عربو اوریدله ابو محمد عربی څخه په پښتو د خپل استاد ډیر شعرونه هم
راړولی دی ابن خلاد چه یو ظریف او ادیب سړی و ډیره شعری د ده هم ستایلی دی
او ابو محمد هغه شعر داسی په پښتو راړولی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

ته هم بنده دنیا کاندی چه ی وینه | د خاوند پلاس کښې زړه او درسیمون
زبور ور له ورځی دنیای اروی | دوی هم خاوندان تل وی په وینه
که دوی هم ی ځنی ورک سوی تللی | په نړی ی پنځرو (وی) پیش ندون
که بیا ی سوځی ولولی خلق وایی | دا دنیا ده رښتیا نه ده درشتون
که بی ورلی ووایی رښتیا خبره | نور دوایی داخو سوځی دی تیرون
هو در هم شندی په چاله لوید برخه | دوی هم د خاوند برځای پرتمون
درهم زبد ده له څوک زبور بیرون | ده وسله که څوک پکا مندی قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی وچه په هغه کښې د عربی اشعار و فصاحت او
بلاغت بیان کړی وا دوم ی و د سالو و بز هد

ذکر د عارف ربانی برهان السالکین شیخ تیمن رحمة الله علیه زما پلار

قدس الله سره لکتاب د بستان الاولیاء چه شیخ المشایخ بستان بریځ کښلی دی پکال
سنه ۹۵۶ هجری قدسی دا سی نقل کا چه شیخ تیمن د شیخ کاکړ علیه الرحمة زوی و څلکه
چه دی د غوربری غوانته ولاړ او هلته میشت سو نو خلق ی اولاد او س پکا کړد کښې

منشیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیری خو په اصل دوی د کاکړ اولاد دی او دغه رحمة الله علیه زاهد او عابد او ولی و نقل کا چه کاکړ بابا لا ژوندی و دغه لغوره ساعی او پسه وبه کښل د کاکړ بابا به نه وو کړه بیا وروسته او په کجران کښل و او سید او د علاو الدین حسین شام په زمانه کښل وفات سو دغه بابا دغه شعر و نه ز ما په رنه بستان الاولیا څخه نقل کول او ما له دغه څخه و اوریدل

شعر

گیسې زما د لمر څیره سوه زما پر کور د ویر تیاره سوه

د بلیتون ورځ تورده تیاره سوه

رنځ سونا شا په چه بیلتون راغی

زړه می لړی ویرنی شین دی ژړا زړا ته څه نادرین دی

زړه غوټ له او بنو می سادین دی

پیسول نو لیږم چه تاخوان زنځی

نه به بیایم نه به بیا راسی نه به تیاره شپه زما رڼا سی

نه به شهی راته پیخلا سی

بیلیږی پیری ی او س دیون ځی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څښتن یاد دی هیر مه نه کړی — اغلیه مخ چه پیدا نه کړی

اور بل دی پر بینوی وانه کړی

پر ما د بل اور کړوون داغی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړیڅ قدس الله سره العزیز

زماپلار علیه الرحمة لقد ما څخه روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړیڅ و په شنوراوک ی کور و ده پلار محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی و او د شنوراوک راغی بلخند پر غاړه په یوه کوډله کښې اوسیدی او د خالق په عبادت بد... و نقل کا چه شیخ بستان له پلاره ډیر فیض وموند د په ځوانی ولاړ هندوستان ته او هلته په بنګاله پسار ګرځیدی او آثار د قدرت به ی تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ هجری ی د اولیاء الله په بیان کتاب د بستان الاولیاء وکیښی او زماپلار رحمة الله علیه د هغه کتاب په شنوراوک کښې د حسن خان بړیڅ په کور کښې لیدلی و چه په دی کتاب کښې شیخ بستان علیه الرحمة د ډیرو پښتنو اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق د عادات کښلی و او ډیر اشعاری هم را نقل کړی و لیکن روشاعرانو او خپلو شعرو څخه د هغه شعر ما څه پلار له خولې واوریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه په دی بولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر کړه پر ما
راسه ګذر کړه پر ما

دیني او ردي زمانه کې وریت په انګار کینا
بنې تارونار کینا

خود به ویلیږم چه مې زړه پر تا مفتون کینا
ځان مې ژبون کینا

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو نظر له پر ما
راسه ګذر له پر ما

وکه نظر زما پر حال چه پروت رنځور یمه تل
یو یې ناسور یمه تل

زړه مې څاڅي ویني سور یو بوخیل یمه تل
په اور جلبل یمه تل

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر له پر ما
راسه ګذر که پر ما

له درد سوز تل ناري او غلبلې وهمه
ګریږي سوزي وهمه

هو آن مې چیري نه آرام نه تیکاو نه دیم
نه راحت کړ نه دیم

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر له پر ما
راسه ګذر له پر ما

د خوږ بوز سیمه لحال ته دي اې باد آګاه
یې د بي دزلو همراه

د ځیل عزت پروي بستان ته کړه د مهر ښند
کړي له ګنا د ګواښ

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو ولد نظر له پر ما
راسه ګذر له پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کرد امیرا لفضلا شیخ رضی لودی علیه الرحمة لوه سپه دی چه کامران خان ابن سدو خان پښتو په صفا کښې په ۱۰۳۸ سنه هجری قدسی علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یو کتاب وکیښ چه کلید کامرانی ئې نوم دی یعنی کتاب کامران لکتاب د شیخ احمد ابن سعید اللودی چه په ۶۸۶ سنه هجری کی کښلی او نوم ئې اعلام اللوذعی فی اخبار اللودی دی هسی نقل کا چه شیخ رضی لودی د شیخ حمید لودی ورارہ و چه شیخ حمید سلطان پاچا سو نو ئې ځیل وراره پښتنا ته ولیږی چه خوښه خلق د اسلام دین ته راولي شیخ رضی راغی دوه کال د کسی پېغرو کړنه یه او هلته ئې زیر مخلوق مسلمان کړل نقل هسې کا نصر د شیخ حمید زوی چه پاچا کښې د ملا صدو لداستا نو سره کښینوست او لده ئې تعزی د الحاد او اسماعیلی فرقې عقاید زده کړل او وګرځیدی د دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نو ئې پر ځای نصر کښینوست او د الحاد ترویج ئې خوره کړی او قرامطه ئې راوستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه مسلمان د خپل تره ورنصر ته ئې د اسی پارکی وښل او دوی ئې ستوی

پارکی

د الحاد پلور دی تر پیل | ګروه دی زموږ وکړاوه
موږ روڼلی په نه یارنه | تا پتور ولتو راد د
لرغون و لی ګردهیدلی | چه دی ګو ښنی ای اده

معنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخه گروه دی اوس آیږه کم
چه پلرودی رناوه

لودی ستا پنا مه سپک سو
کډ سرڅو مو درناوه

لفرندوبي له کبهال
لودی نږیکي پـه کاوه

زموږ رغاوه ستاله گروه
(و ان بیات) د ورڅلوی پـه رغاوه

شیخ احمد لودی هسی نقل کا چه لفر لودی هسی د شیخ رضی رحمة الله علیه عنه کوت دعا

دالحاد پتور توړن سوم
زه لړغون خو ملحد نه یم

زما د بنده هسی توړا کړل
نه ملحد یم د د بنده یم

له اسلام نه تر پلمه
توړانو تحخه په ترپلمه یم

گروه می سخه لړغونی دی
اوس هم گروه پلرغونه یم

د اسلام پر هسک به ځلم
د توړانو ته تیاره یم

دلودی ناوی سنتی یم
د حمید نه لوی کنهاله یم

توراني د بنن چه وایي
زه لگروه په آیږه یم

دای توړتاسي دره هوي
زه صومن ستاسي په تله یم

ه د بنو دیناوی مغز ه
زه لودی یمه څوزه یم

عفو الله الماضیین ورحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه هسی نقل کا خواجه نعمت الله هروی نوسنده د مخزن افغانی کښی چه په دوران د جهانګیر پادشاه ی وکښلی چه شیخ عیسی په قوم مشوانی و او په دالمری سکونت کا او د شیر شاه سوری په دوران کی ژوندی و هسی وایی چه یو شیر شاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری کا شیر شاه خلق وګمارل چه ورلاړ سی او د شیخ شراب ووینی چه راغلل شیخ پخپل کور ناست و صراحی او پیاله ورته پراته وه خو اوس د پادشاه سړی چه راغی وی ویل ای شیخه دی پیاله کښی څه خوری شیخ ویل راسه ته هم ی وخوره سړی چه صراحی . نـ کړه په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړی او د دغه حقیقت ی پادشاه ته بیان کا معزت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی بنه مشهور نه په پښتو او فارسی او هندوی ویله د پښتو یو شعری دادی

پخپل کار کړی پخپل انکار کړی || کله بادی زیم عالم خوار کړی
تخو قادر ی په صفتو نو || کله می نوز کړی کله می نار کړی

عیسی حیران دی پیدی شیو نو
کله می یار کړی کله اغیار کړی

حلیمی ۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښې لیکلي دي چه ملک بهلول د ملک کالا زوی و په هندوستان د سلطنت لوا هسکه کړه او د ملک لودي طایفې تخت و ته هم په دې زمانې دی لودې تبر سلطنت ته پیښه نه کېښې ملک بهلول په سرهند د اسلامخان تر وفات راهسي استقلال ومونده او تر جنګونو په وروسته د ډهلي خطبه او سکه ووهله پاني پت او لاهور او باقي د حصار او ناګوري د ملتان تر ښېي پوري ونیول او د هندوانو د راجګانو سره ئې سخت جنګونه کړي او اته دیرش کاله ئې پر هندوستان سلطنت وکا او دیر عادل او عالم پادشاه و

پکال ۸۹۴ هجري ئې دغه سي وفات سو لله دا یې

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم

خدیو مملکستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تبد د جلالي قصبه کې و او محمد رسول کلاټوان هوتک پټیل بیاض کښې هسې کښلي دي چه په هندوستان د ښېر ستاته موسم خلیل خان بیا ئې دي هسې رباعي انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه په محمد کښې وویله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي

خمري او ریحي ژاړي له پاسه　　کو یله بوغ کا بیلتون له لاسه
په سعد لوني کو هر بیخول شتا　　دا مرحبا کاستا زمو بند مواسه

سلطان بهلول رحمة الله علیه چه دا رباعي ولنو بده بجواب ی دا رباعي سمدستي وویله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرعون کیرم په در کره راسه　　گوره او ریحي د داد له پاسه
حول مي د عدل به درو روڼ دی　　جهان بزیب موی زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیگ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک چه خپل بیاض (۰) کښې کښلي دي چه خوشحال بیگ د شهباز خان ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ ہجری پیدا سو او دا خان خوا مړی او غښتلي و خوشحال بیگ خوکال په هندوستان بندي و او بیا ی له مغولو سره ډیري جگړی وکړی او داورنگزیب پاچا سره ی تر مرگه دښمني وکړه او په دغو ټاکښې مرسو نقل کا چه خوشحال خان بیگ د ختکو سرداري کړله او هم ډیر زاهد ی در لود چه لوی شاعران و او د بخپله خوشحال بیگ هم د غزلو دیوان لرینه چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

خمری اوریځ ژاړی له پاسه — کو لیږ بوغ تا بیلتون له لاسه
پډ سعد لونی کوهسار بخول ستا — دا مرحبا کا ستا زمونږ هواسه

سلطان بهلول رحمة الله علیه چه دا رباعی واورېده بیجواب ی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلول

ملک بزرعون کړم په درکړه راسه — ګوره اوریځ د داد له پاسه
خول می د عدل به درو رون دی — جهان بزیب موږ زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بیاض (۰) کښی لیکلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان
خټک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجری پیدا شو او د افغان خوا مینی او غیرتی و
خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندی و او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی وکړی
او داورنګزیب پاچا سره ی تر مرګه دښمنی وکړه او په دغو تاوکښی مرسو نقل
کا چه خوشحال خان بیګ د خټکو سرداری کړله او هم ډیر زامن ی درلود
چه لکه نور شاعران و او پخپله خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرینده چه ده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه ډېر ښه دي او ځله ځله ئې هم په شعر وايي او قصايد هم ډېر نقل کا چه خوشحال بيگ د مغولو په بند کښې و او په د رنتهبور کوټ بندي و پښتانه ختکان ولاړل او ددې له مغه ښه نيکاني را ديوست اورنگ زيب لښو پښېز خو چه دي خپل وطن ته راورسيدی او هغه پادشاه سره ی جنگونه وکړل د خوشحال بيگ ډلی اکوړی خوميزی او هلته ختکان پراته دي پښتو خوشحال بيگ عالم او شاعر ښه سو روايت کا چه خوشحالبيگ هر ايه په فقه کښې په پښتو را وا پړوله او ډېر کتابونه ی وکښل او په کال سنه ۱۱۰۰ هجری وفات سو محمد رسول هوتک په خپل بياض د خان عليين مهان داسی شعرونه کښلی دي چه زه ی هم په دی کتاب نقل کانم

غزل

پکاته بماته می سترگی په خاته شی
چه خبر دی دراتلو را باندو شی

ته خوا وس لساندو ولاړی مرور شوی
دا ځما ياری وهم گندن بېرته دشی

چه ديدن د محبوب وکړمه تازه شم
لله گښت په باران سره اوبه شی

گوره تا را باندی کومی کوډی وکړی
که به يښو درځنی درومم زړه ځی نه شی

پيارمان د هغه وقت يم ډيرغ ډيرغ
که دزښی سيب کی بيا دماپخوله شی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل یار د جدایی سبب کاروی / لکه روح چه له وجود د یوانه شی
بخته بوبوزه مدد بیار اسره وکړه / چه پخیږ کښ می یا تلی یاراووه شی

د خوشحال سلام پواره وبنو یارانو
گندی بیا می پلید وبه ځنی بندشی

وله ایضاً

که مسجد کوهی کندیر / واړه یودی نشتی غیر
یو می یا بوند پهر څه کښ / چه می وکړ دزړه سیر
بنده ځای پسیر گرزم / چه تر منړ سیری طیر

خوشحال یو دینی خوشحال دی
ورند وړ دی غیر ونږیر

ومن رباعیاته رحمه الله

چه خرمناب دی یا ترسنده وی / یاری له دوه کاووه ژلنده وی
د بد دیره یره دی په ننگ د بلاته / بتر تر داند شکم بنده وی

و له ایضاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیار ښکلید په ورموږ نږیا تد کا — ورموند وایم له څوک مخ راتد کا

محتاج د نوږو نږرو نغریو شی — سری په خپلد کتوه ماتد کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه پد قوم نورزی و روایت کا

دوست محمد کاکړ په خپل کتاب غرغښت نامه ښی کښلی دی چه زرغون خان د نورزاد
نورزی واو پکال ۸۹۱ سنه هجری مبارک ولایت هرات تد اوله سغه خای عراق
د خراسان سفر وکا اود اوږ بلو پخپلو ګی زرغون ښکاره ره ښند مرانه د غیرت
په شیبانی خان سیستان تد ورسیدا نو زرغون خان لده سره جنګونه وکړل
چه داوږ بلو لښکر ډیر ومړل دوست محمد کاکړ ښی نقل کا چه پد ۹۱۲ سنه هجری
زه ولی وم هرات تد په کجهان کښنی می د ملا ایوب تیمنی نخه د زرغون خان د
غزلواو شعرو دیوان ولید چه اوراق ئی ویشمیر دری سوه هم د دوست محمد کا
روایت دی چه زرغون خان ډیر ضعیف سواو پد ۹۲۱ سنه هجری پد ډیراوت
کښی وفات سو دوست محمد کاکړ پخپله غرغښت نامه کښی دا لاندی دوه بیته چه
مثنوی د ساقی نامې دی د ده له دیوان د اشعارو نقل کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقی نامه

ساقی پیاله راکړه — مرور یار می پخلا کړه
اوبه تویی پر لمبو کړه — اور می مړ پدی اوبو کړه
پسرلی سو غنچه گل کا — زلفې تاوی د سنبل کا
بلبلان شور و فغان کا — کړیدن په گلستان کا
زاهد وزی صومعې تخته — شراب پیری میخانی تخته
هر سړی په میو مست دی — دی بهار کې گلپرست دی
پراغوښې سری منی دی — د عشقو لو تندارې دی
جهان ټول سور او زرغون شو — ویچ راغد ښکلی گلگون شو
سری ټول شور و شغب کا — یارانی کاندی طلب ه
بهار وخت د یارانی دی — بد موسم د پیالی دی
لو ساقی پیاله بهار دی — نن ژوندون سا رفتار دی
دنیا پاته موب بخوند — تور و خاورو کښی به یو ند
په پیمانه د عمر رحمی کړه — بزم تود به پیالي کړه

چ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه یو دم سم آزاد	تابناد زړه می سینه بناد
ساقی یا څه وقت د مل دی	پچوشش کی خم د مل ده
وقت د صبو د ولیشوی	د پیالو د ډکیدو دی
بغه څوک اوس دیچوړی	چه ی جام تش و نسلوړی
مستان گرزی پیاغولنی	مستی کاندی پر غولنی
لاس پلاس دی یارانی کا	یو په بل ناندخنزی کا
مجنون وصل له لیلا دی	د جمال په تماشا
نه غمجن شته نه بلیتون شته	نه هجو نه فکر خوت شته
ترتاو لرزه مدرا سه	ساقی یو کړی بجلاسه
ماته جام د ریل ولور دا	چه یو تش می دل خور سه
او می بل دزړه یکور کړه	لښر چیا هر څه ی لوز کړه
په بل څه نوی الفت دی	هتوله مهر د محبت دی
هتول اخلاص دی او صفا دی	تیاره ورکه سی رنا دی
له زړه کم غش او دغل سی	جهان ټوله تل و مل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي ستا مهر مطلوب دی | نوبهار ځکه مرغوب دی
له ستا لوری پیرزو نوی | نوبهار به په ښه بند وی
شو نه به نګارنګ د ګلو | بی مستیو بي له ملو
نه به بزم پشو ر تو دی | نه نغمې نه به سرود سی
جام به تش د آرزو سی | ورک به ځېر او پیرزو سی
نو ساقي پا ته بهار دی | بزم تا له امید وار دی
یاران ناست سترګې ځلو دی | ستا د جام پا امید نوزدی
تر همه راسه عنایت کړه | بزم تو د محبت کړه
سره ملو څخه ډک جام کړه | د یارانو ی انجام کړه
چه سوری بزم سمي تو دی | د رنګالو غوږ و سرو دی
د جهان ویرو غم هیر کا | یو دم بند په عشرت تیر کا
په په مخ کی مو بلیتون دی | لجهان سبا یون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د الله تعالی پیرحم لومړی دوست محمد کاکړ علیه الرحمه   د بابر خان زوی و چه د

کاکړ بابا د زیارت د پاره پیکال سنه ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی بیرو ب ته

پیکال سنه ۹۲۹ هجری ئی یو کتاب پښتو نظم کړ چه لوم ئی دی غرغښت نامه دا کتاب

په ما ولیده ئی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم

حکایات دی او لرشتینو خلقوئی روایات راجمع کری دی د غه کتاب زما پلار

په لتوه کښی میندلی و او ز هو به کښهول کښی موکو چنیو او ز هیو په سبق لوست

دوست محمد علیه الرحمه چیل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابر خان هم یو کتاب مشجر

کښلی وچه لوم ئی و تذکرهٔ غرغښت هغه وقت چه بابر خان وفات سو او

زه پیر کور نه وم نو هغه کتاب ورک سوی و او بیا ضایع کړی زه چه راغلم

د خپل پلار په ماتم سی ویرجن نسوم لکه چه کتاب ورک و مانو د هغه کتاب

خبری اوریدلی او په وار و وار و ویلی وی او هم می یو څه لاهغو تحفه پیاد وی

نو ما په خدای تو کل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر وویل خدای

تعالی جل شانه دی زما پلار سحی مشکور کا   سی وایی کښو کمی ددی

کتاب عفی الله عنه چه ما د غرغښت نامی تحفه د غه حکایت را نقل کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکایت له غرغنبت نامې

له نیکانو روایت دی — هسې تو لګه حکایت دی
نور محمد کاکړ راوی دی — چه ی فیض تل جاري دی
د نیکو نو له خولې وایي — چه غنبت ی راته ښایي
چه کاکړ یو نیک زاهد و — لوی ښښتن له تل عابد و
تل تر تل سې عبادت کا — سر دی لیاری ریاضت کا
شپې ی رڼې په لمانځه وی — په ژړا و په نادو وی
نه ی خوب نه ی خوراک و — عبادت ی ژوند وژواک و
چه به کښېنوست په لمانځه — یا به کښېنوت په ستاینه
ورځ ی تو له په قعده وه — شپه ی هم یوه سجده وه
تل ی سیر د لاهوت کا — په یوه ګوله ی قوت کا
غرق به تل په ذکر الله و — هر سبا او هر بیګاه و
یو د شپه ی عبادت کا — سر ګناه ی ندامت کا

سترګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

منزګی پنځی سوی له خوبه په شپو شپوی وو ویښتر
هسی خوب ی و لید ګرانه په غرغښت ښنبی بنها نه
وایی ای کاکړ خو وبه لتا خوښ یمه نیکبخو یه
ستا قدم زما پر سر دی ماسوا کښ دی قرار دی
پښه وو سح دده لما نځنه د شپنښ عبادت کړ نه
وی پاته لتا نور دی شپې اوو رځې دیکور دی
څه جهاد دکړه پرتا فرض دی دا هم ستا دغاړی قرض دی
یوه ورځ جهاد افضل تر ملو کلو لما نځل
څوک چه تل لمونځ وروژه کا په جهاد بدی پورد کا
طری شره ددین همدادی بیا خدمت دخلق اهم دی
لتا پاته دواړه دنیه ځان خبر کړه ښه له دنیه
توره واخله مجاهد شه دلوی خدای ددین قاصد شه
د خدای نور پر جهان خور کړه دا خدمت ی پخان پور کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د لښکر عبادت سي | خان د خلاص له معیت ی
چه له خوبه ویښ کاکړ سو | د غزا پر خوا نوم سو
زغږه خول ی آراسته کړل | د غزا عشق تیره کړل
هرات خوا ته په تلو تلو سو | د سلطان غیاث لملوسو
ویکړه هوری جهاد ون | د سلطان مل شو پیملون
څو هوری تر دنیا تیر سو | د غازیانو پیتول شمیر سو
چه ی هلته هم وفات سو | نبغ پیخاور و د هرات سو

میره هسی ژوندون کا نذی
مری د خدای پر رضا باندی

ذکر د محبوب سبحان عبدالرحمان علیه الرحمه — محمد رسول هوتک علیه الرحمه

مجمل بیاض کښ هسی کښلی دی چه عبدالرحمان بابا په قوم مهمند و او په پیښوری
ژوندون کا پلار ی عبدالستار نومیدی او په بهادر کلی ی دیره وه عبدالرحمان
بابا په سنه ۱۰۴۲ هجری پیدا سو او له ملا محمد یوسف یوسفزی تحصیل ی کوت

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکا او له معنه تحصیل د فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهات ته هلته ی هم
سبقونه ولوستل او بیا عالم شو په ځوانۍ ی دنیا پرېښوله او اکثر به په غرو ګرزېدی
او کله به ولاړ د ښه دوستانو پر خوا او د خدای عبادت به ی کاوه دنیا یه کاروبه نه
مشغول کیدی عبدالرحمان بابا یو عالم ربانی او عابد سړی و او ډېر شعرونه ی د خدای تعالی
جل جلاله په محبت کښې ویل او په پښتو کښې به رحمان بابا مشهور شو په ۱۱۱۸ سنه هجری
وفات شو خلق ی تر اوس د پېښور په هدیره کښې زیارتونه کا او دده شعرونه لولي
د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان ستند او ډېر ډېر پیدا کیږی هسې وایي فقیر محمد
هوتک غفرالله ذنوبه په ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کاتبان واستول او
له پېښوری د عبدالرحمان بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار
کښې علما او زاهدو وکتل او اوس ډېر دی فقرا او د خدای دوستان د عبدالرحمان با
شعرونه ډېر لولي او خوښوی او عام خلق فالونه پر ګوري حتی په سنجګنی هم دا
کتاب ډېر وایي او خدای تعالی دده په دنیا کښې هسې برکت ایښی دی چه د هر خوږ حن
زیره دارو یه کا او هر غریب او محتاج مستغنی کا زما پلار هسې نقل کا چه په
قندهار کښې د رافضی ګرګین خان جور و ستم تر حده تیری وکا او خلق د خدای هسې ځینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ذاب سول چه سپېرګ خو بس سول نو دوی په کوکران کښی مغفور رحمانی برګزیده صمدانی حاجی میر خان هوتک سنبالم خیل ته ورلاړل او له هغدی چاره د کار طلب کړل او لتو لو ویل هر ډول چه دی ورېی بغضی کړی هغه مغفور ریوه ورځ ترما بنامه د لوړو پښتنو خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هسی ی تړون وکا چه ظالمان مړه کړی او خانانو نه لجور د ظلم وژغوری چه پای کښی حاجی میرخان علیه الرحمه ویل راسی چه عبدالرحمان بابا قدس سره هم وپو سنتو چه د ده دیوان ی خصوص کاهی شعرونه و   بیت

زه مکتوب غندی په پټه خوله ګویا یم | خاموشی ځما تیری کا تر غوغا ځما
کښت د عشق په لوده زغلدامان چری | سمندر بوبه چه زیست کا پیهرا ځما

د غه جېتو نه ی ولوستل هغه مغفور حاجی اولس ته وویل چه د ظالمانو کار تمام دی ما اوس دستی خاموشی بهتر ده لوله به په پټه خوله داکوښښ کړو چه ظالمان رسی چه مناسب وقت راسی نو بیا زه پرتاسی ابنغ وکړم هغه وقت باید ټول تیار ریو وظالمان له وطن وباسو نقل کا چه یوه میاشت وروسته جنت مکان حاجی میرخان د اولس مشران او خانان راوبلل او په ما بجدی جرګه کړله او دلتو لو پقرآن قسم وکا چه د ګرګین خان ظالم له جوره ځانونه خلاص کړی پر دی وقت بیا حاجی

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور لەرحمان بابا ځخه دا بیتونه ولوستل بیت

په اسمان یې مخ پټ کړی پسه اب و | خدای وماوته منځګا ډکي بغه ډېر
چه رقیب راته ترلی پر نخچیر و | نچېل حبیب راباندی پرانت هوره بید
یو حال ی منت باراوس رحمان | په صدقت کړس د خل نښته دلوب یا

نقل کا یه د خدای په قدرت دغه ورځ پر اسمان اوریځ هم وه چه حاجی میر مرحوم دا بیت ولوست بغه کړی لمر پښکاره سو اوریځ یې لاړه بسته سوه خلقو هم دغه یو الهی مدد وګانه او بیا نو جنت مکان حاجی میرخان خاتوته وویل دادی د خدای تعالی مهر او لطف هم زموږ ملګری دی اوس نو وقت دی چه توری ته تکیه وکاږو او ګاونی ابدالی وژغورو بغه وچه په ۲۹ د ذیقعده الحرام ۱۱۱۹ هجری اوس قول سول او د جنت مکان حاجی میر په مرد په قتل سول ورسته له دښمنانو ی قول مړه کړل اوس بیا لو کاتب الحروف عفوالله لو به د عبدالرحمان باباشعرونه نقل کا

غزل

زه داسې دیوانه دمجنون چاکړم | لورواج لەرسوم بیرون چاکړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو بیا هم چه د اجاړی پیما ټوک ه | لیونی د خپل شاه په افسون بیالرم
لا مې سترګې نوم با نه لوم د غمزه د | دوب هم د ښندی په خال په خون بیالرم
زما توفیق نه و د فتنو راتښ نه دو | په فتنو د رو سترګو مفتون یالرم

رحمان هیڅ لیکلی لا نه خبر نه شوم
په داسی نه زبون او محزون بیالرم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح رحمة الله علیه — سبب وایی کاتب د دی کتاب محمد چه ملا الله یار الوزی په تحفه صالح کښی نقلی دی چه شیخ محمد صالح په قوم الوزی و په جلوک کښی او سیدی او عابد او عالم و چه وقت کی پند ... ن تیر اوده او د خلق ارشادی کا نقل دی چه شاد بیګ خان د قندهار صوبه دار شیخ محمد صالح د غوښت چه کابل ته ولاړ سی او بیته حلقه ته فیض وری او په تدریس د علومو طالبانو ته هدایت وما شیخ محمد صالح ورته وکښل چه مال د طمع د عزت نشته او په دنیا پسی نګ نغواړم زما داسی معتقد دی چه دنیا ما ته راسی نه چه زه ولاړ سم دنیا پسی که د زما عزت غواړی ما پرېږده او چه دنیا پسی حی مه مسافر کوه چه د غه خط ورسید شاه بیګ خان ... وویل زما هم ستا عزت مقصود و نه بې عزتی سبب وایی محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ملا الله یار د خپل شیخ پینا مه وکیښ کتاب چه تحفهٔ صالحی نوم د پښتو کتاب کښی
د خپل شیخ علیه الرحمه احوال او خبری وکښلی او د ده اشعاری یکښی ضبط کړل چه له هغی
تحفه دا غزل دی چه شاه بیګ تندی کښلی

غزل للشیخ محمد صالح

دیلی دینی فیض هر سبا وید م
بیهوده منت بولی د نور چا د م
چه اشنای د شپی ناڅاپه پیلاسی کښیوت
روښان زړه یکو ځل پتیلی پیما د م
پر دنیا له تجارت څوک د دنیا کی
زه د عشق پیا زار و جار د عشق سودا د م
دیلی لیدل د رب به مهالنکی
خزانی که ددی ملک جهان پښتا د م
کر پر تخت می د سلیمان سور کړی سحری
عاقبت به خاور وته بند عمل بیښوا د م
بیلار عشق خوشحالی پر ما حرام
زه صالح که به خوله خوبن پرزه ژړا د م

غزل وله ایضاً رحمه الله

چه پرزه ی غنچی څرخ سی د چښتانو
روغ به نسی په دارو د [طبیبانو]
چه لونر تن له ښځه خلاص پرزه رنځور وی
دادز په دارو جوړ نکره حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر بعد چه حبیب دی هم طبیب دی
کار سازی کا د خوارانو رنځورانو

هیڅ اثر ا بانه دی نه کانه عالمه
نه بیدوېل درو ګوهر د ناصحانو

نصیحت زړه خواږی زړه نسته کو څوک
زړه می وړی په منګولو خوبرویانو

که صالح ځندی د زړه په وینو پای
نور دولت پر دنیا نسته طالبانو

ذکر د مقبول ربانی علی سرور قدس سره الولی په تحفه صالح کښی سی راوړی
چه شیخ علی سرور شاه موسی خیل لودی و چه د هندوستان پټانو کی دیره واو خاوند و د کراماتو
او خوارقو چه خلق به ئی کله ځنی لیدل په مخزن افغانی کښی هم نعمت الله سی راوړی
چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق به ور ګرد هیدل په تحفه صالح کی راوړی
چه شیخ بخپلو مریدانو ته هدایت کا او وعظونه او د سوالونو ځوابونه به ئی ویل او د تصوف
مشکلات به ئی حل کول یو ورځ ئی سوال ځنی وسو چه پیش ترا هر لحظه مرګی رجعتی است
مصطفی فرمود دنیا ساعتی است ځه مقصد لری زموږ مرګ ورجعت کله دایم او
مستمر دی او که دا مرګ ورجعت دایم او مستمر وی نو به حیات بعد الممات
متعدد سی او د تناسخیانو عقیده به سی بیغه عارف ربانی سی جواب ورکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ذات ماسوا دی لدبدلند ذات د اسماً ثابت دی او بدلن متحلل دی بیتی چه دابی
اَنتَ اَنتَ لا یُبَدِّلُكَ فَاِنَّ بَدَنَكَ فِی التَّحَلُّلِ وَلَیسَ عِندَكَ مِنهُ خَبَرٌ فَاَنتَ وَرَاءَهٗ ای شیا
دغه مرگ ورجعت بدنی دی نه ذاتی او هر کله په تحلل وموند سابقه ذرا تو لوی پر ځای دیږی
لاحقه ذرات او همدغه تجدد دی په دنیا عدم تحقق ثابتوی او همدغه چه مصطفی علیه السلام
وویل اَلدُّنیَا سَاعَةٌ رشتیا کوی یه تحفه صالح کښی د عارف ربانی علی سرور لودی اشعار
دی په دا غزل حُسن را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیاله می نوش کړه بیجا زکی — د حق نور وینم پسترګو د ایاز کی
درست وطن رانه دریاب شو بی دیدن — دیده می ښتی مګر خدای می سبب ساز کی
که زه مړ شم هم لګور کړم سر پور قد — ناګهان چه می دلبر پورته آواز کی
که می سر غوڅ شه د رقیب بیتیره تیغ سی — هم به ځم که ځما دلبر غوښت په مهر د ناز کی
زه و یار ملا ما ناست ولید بلبه — پر غماز د باری کا بنی د غم ساز کی
ګران بلینون به د سغو مینو وینه — چه تل ناست وی په خرابات کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بی حساب
پاک الله د صورت تش بی مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوبیمه خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دی غفرالله لهم

ذکر د اشنای بزم زړان ملا باز توخی — ملا باز توخی په الغزکښی اوسی او په اصناف د اشعارو کښی استاد دی غزل او رباعی وایی او د شاعرانو ابا زدی او زما په محمد هوتک یم همراز دی کله چه قندهار ته راسی زموږ مجلس پیتودوی او یاران دده له لطافت د طبع ممنون — ملا باز مبادی د علوم و رسمی او په فقه شریف کښی تیار دی له منطق او حکمت لولی او خپلو شاګردانو ته دی درس ورکوی د محمد په ابتدا د ځوانی تللی و او بهنه د نان ی له استادانو لوست کړی

لطیفه

ملا له ملاقات ملا باز راغی او په قندهار ښی زما میلمه سو دستی ما چرګ حلال کا او طعام می تیار ږچه دسترخوان راغی ملا باز ښی شعر ووایه

شعر

بیرلوړون دی ترنږی	د باز بر خه یو ځیچی دی
د باز ښه روی د غر ښتنو	او س می بس ا پینکلی ورکړی

ما ژر جد سپین دی هم حلال کا او د میلمه میلمستیا تر می پوره کا دا بو له

ده د بلبو ځینه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله

راسه پر څنګ راسه لیلی ته مې نژدې سه لدل ... هیله نه لرم چه مې وند تخته پیچو به زړه نګو
راسه پر څنګ راسه لیلی ولی لماکړې بلیتون ... دا ستا لعنه زړګی دی پېرو دینو کلګون
که هر څو تښتم نه پرېږدی مې ستا د عشق شوانځون ... زه نخلاصېږم لغا زیه لیړه دنه پټیس
راسه پر څنګ راسه لیلی چه د پېرزړه کم ملهم ... دا ستا په عشق کی مې ترشا کا د دنیا داره غم
حساب کتاب مجلس مې واړه کا ستا مینی برهم ... لا رود رزړ نسته چه د کښیوم درځو یکو کل
راسه پر څنګ راسه لیلی چه د پېرزړه کم یوری ... کجل د روانځله دواړه سترګی بدزړدم زړی
لیدل به ستا د مخ کوم اندېښنی نکم یوزی ... پکار مې ندی ستا د مخ د جنت زیری کل
راسه پر څنګ راسه لیلی چه سره وکړو خوالد ... پر تا مین یم بې لتا مې نسته هیڅ اندېښنه

زه د غره باز د هم تا بندی کړمه قفس کی پر ښد

یو وار مې خلاص که چه بیا زه د کرم دوز خیړو ل

ذکر د افضل لمواصرین ظل الله فی العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بنالم خیل میرزای د مغفور جنت سان حاجی
میرخان زوی د ... چه اوس هیڅوک انی لبس پادشاهی ده او پښتانه ی پیوری ... لیم
پادشاه عالم پناه په ۲۳ د ربیع الاول په ۱۱۱۴ سنه هجری ... پېري لبن د کلات

پیدا سو هغه وخت چې حاجي میرخان د بیت الله ادا او اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی و
او له اعلم علما ملا یار محمد هوتک څخه ئی درس ولوست او تر ډیرو لسو کلو پوری د عمر ئی
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کی له پلار ئی مصالح
د امور زده کړل او په جنت مکان حاجي میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجری په قندهار کښی وفات سو پادشاه ظل الله ئی ورلس کلن و او د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجي میرخان ورور و پسله مرگ د ورور په قندهار کښ
مشر سو خو داوس رعایت ئی کم کا څو په سنه ۱۱۲۹ هجری د شپی د نارنج له قصر له
بام خطا سو او را ولوید مړ سو د خپل عم تر مرګ وروسته میر محمود په قندهار کښ
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوا ئی لښکر وکا په سنه ۱۱۳۵ هجری چه د
اصفهان د ضبط د پاره ولاړ په قندهار کښی خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهی تر غزنی شاه حسین ته ور کړله او د ملتو غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهی ومانه او خطبه او سکه ئی په نامه د مبارک
جاری سوه شاه حسین ادام الله دولته ډیر زور او مشهور پادشاه دی د رعایا
پر دادرسی او د داد خواهانو فریاد اوری د ظالمانو لاس کوتاه دی او رعیت آرام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه عالم پناه دربار کښې نن علما او صالحان لا ډېر دي افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پادشاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښې ی کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم د دی عصر چه د پادشاه ظل الله تر ظل لاندې ژوند کا د قندهار د جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ی کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پادشاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پادشاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښې استاد دی
او ګلدسته زعفرانی ی په حکمت او طب کښې کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړه
د پادشاه ظل الله شاه حسین په جنګ کښې مړنی دی او په میو لو د ممالکو کښې ګرندی د
غلجو طوایف تر غزنی پوری د ده پادشاهي ده او په ابدالیو کې تر سیستانه او هرات
حکم کا په ۱۱۳۸ سنه هجری شاه حسین لښکر وکا او د بهادر خان په سالاری ی
د شال او پوب ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ سنه پخپله پادشاه ظل الله تر
ډیره جات فتح کړل او تر ګومل ی ضبط کړل او س پر دغو ټولو ځایو د ده سکه
ده او حکم ی ساری. پادشاه عالم پناه په ارګ کښې د قندهار سره قصر چه نارنج باغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلند ډېر شو . په دوهم دربار کا یک تب خانه کښی او په مجلس کښی علما جمع کېږی او شعرا او فضلا

لیتولوی زنده محمد هوتک کاتب د دی کتاب هم په دی مجلس کی یم او پادشاه ظل الله اشعار

او ابیات پښتو کاتب هم او کتاب د دیوان ی مرتب سوی دی کله په پښتو اشعار وایی

او کله فارسی شعری نظر هم میل کا او کتاب ~~د دیوان~~ استاد العلما ملا یار محمد قندی قرات کا

په سهو و سقم چی زایل کا او د پادشاه په اشعار وکښی لږ سهو لیده شی او علمای ټول

په بلاغت او فصاحت قایل دی او سماع ته مایل هسی وایی محمد کاتب د دی کتاب

په یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښی مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناګاه

احوال وسو په قاصد راغلی دی او پیغام ی لدلیری ځای را وړی ملا زعفران

د باندی و لرد یو ګړی پس بیرته مجلس ته راغی او زیری د فتح د شال او د ب ی

وکا او د ا بیتونه ی عرض کړل

بیت

صین پادشاه د ځمکی ننداره کوری | چی ی فتح په لښکر و د ب و شال کا
د ا زیری ی را وړی دی حضور ته | نو زعفران انعام بر سر زعفرانی شال کا

شاه عالم پناه زر زعفرانی شال ور کا او په د غه مجلس ی ټولو حاضرینو ته شالونه

ښندل او د پادشاه په انعام سربلند سول هسی وایی محمد کاتب د دی کتاب چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه جهان پناه اشخاص ده پردی او دوال درل خوزدی د دلته یو غزل نقل کوم چه د
مجموعه د کلام اصول ملوک غلام خان خو ن

غزل شاه حسین دامت سلطنته

بلیاندی د غمو پیچیاو مجبور کړم | په یاره ولي د هجرانی تنا دور کړم
بیلیاندی می هین او شکلی ز خیری کړی | تنا د فکر په گرداب کښی تل غبور کړم
د فراق پیری می مبیوت و مری تمه | په جهان کښی رسوا که منصور کړم
پو وصال دی ما هم نا ښاد ډیمه دبری | د بلیون فکر یزره کښی ناصبور کړم
و باید عشق می وخوره نیکگر کښی | غمازانو په غمزو غمزو مجبور کړم

خلق یاد زما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت سی مشهور کړم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان سی روایت کا زما تر بور رحمت مونک
چه په سنه ۱۱۳۰ هجری پینور ته تللی وم ، هلته می پخینر کښی محمد یونس خان شاعر
شیوا بیان ولید او د ده اشعار می سماع کړل محمد یونس په دغه کال لوپیرش من لوان و
او په قوم موسی خیل و بیه پلار ئی نور محمد خان له موسی خیو څخه د کسی و بابه سرو علم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په خیبر کښی او سید د محمد یونس په پېښور کښی علمونه او کتابونه لوستل او په هغه وخت چه عبد الرحمان بابا ژوندی وو د هغه شاګرد سو او د شعر دیوان ئی جوړ کا چه ډېر غزل لري. د خیبر کښی معروف سو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرین ئی په کښو پر ډېره ناسی او کړ شوک عالم او شاعر دده کره ورسی ډېر قدر ئی کا او په عزت داری او میلمه نوازی کښی همت کا رحمت هوتک حکایت کا چه محمد یونس خپله ډېره کښی ډېر باقدر کړم او ډېره مرحمی ما ته وکړل چه یو دڼ شپه ده وړه ... وه په هغه یو دیوان ... ی زما عزت وکا او ډېره ورځ ... ی اشعار ... پاره ... ئیل دغه دوه غزل رحمت دده له دیوانه ما تدراول چه په دی کتاب کښی ئی ثبت ... د... م خدای تعالی د محمد یونس خان ژوندی او معزز ولري

غزل

نو ... ندو بیعنه بانده سر چا — کله بیا مونده شیرین وصل د دلبر چا

... بت د ستا د حسن روزی نوی — پیدا حسن بلیده شمس و قمر ...

لد ... پلدمی خپل مهر رهبر نوی — راکاوه به د دلبر د نور خبر چا

... استاد زلفو بوی تر مشام شوی — دوباره به یاد وال مشکو عنبر چا

بدوهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پو وصال لیمی خو نا بستر کو ووری | په آسان به هجر بیا سونده ملتر چیا

بیا بیسته ئیلی له مینو می پکور بش | څو جدا له محبوبه نشی له بر چیا

جدایی بی حق و ریږی له کنه بیره | چه نو شلی د وصال شهد د شکر چیا

ولرم تدی کار و سپاره یونس

مقصود نه دی مینه لی په هنر چیا

غزل وله ایضاً اطال الله عمره

شیرین یار ځما د دوا په ستر لو تو دی | په ... نور ... ... ده کور دی

په دنیا کښ چه بنیاد د اشنایی ه | پښه د جدایی په وزی په ...

واویلا د عاشق له پیره سحره | لیونی عاشق ایزارنه پیده رو مور دی

که بیدرد شانه ظالزبان دکوم دی | شا د حسن خبر علی لور بلور دی

د محنت دری د درونده رباندی کښیښنو | خوار عاشق تر درانه بار باندی نسور دی

بادی بیم د نخند وارد ته نر سیږی | هغه څوک چه ستا د عشق په برق سوری

چه د عشق څراغ ی نوی بگوگل کښ | هغه نه په لامرده لو تموی گوردی

زه یونس په ستا پسینه کښ رسوا شوم

او س په بیا رته جار واته رانه بیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معمیاته باسم یونس

خو چه نیمه شپه [illegible] [illegible] دیونس خمکی [illegible] په [illegible] حرام شد

د [illegible] سر [illegible] [illegible] محمد گل مسعود سپي روایت کا رحمت بوتله چه په دوران

دسفر [illegible] [illegible] مسعود [illegible] محمد [illegible] ویل سو چه په [illegible] شا [illegible] واو سر

[illegible] بدی ویلی او د یوه بدله د دوی رحمت تر بوررا نقل کا چه [illegible] کا [illegible]

بدله

چه [illegible] په نیمه شپه [illegible] بیل شو	اوررباندی بل شو
[illegible] وی خم [illegible] بل شو	اوررباندی بل شو
[illegible] [illegible] [illegible]	سوی په اور تیمد
وبیته [illegible] سوراپ [illegible] مرض [illegible] شو	اوررباندی بل شو
[illegible] بنایت در پورکا اورکی [illegible]	وریت دی پا و رکرحد
داسپی [illegible] تا پور [illegible] خمل شو	اوررباندی بل شو
[illegible] خدا [illegible] محمد گل [illegible]	تاتد تل تل ژرا یې
[illegible] پواویلا [illegible] الله [illegible] شو	اوررباندی بل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شعر الزمان عبد القادر خان ختک   چه د خوشحال خان ختک زوی دی نواب محمد افضل په

هسی روایت کا چه د خوشحال خان ختک تر مړینی پس عبد القادر خان په ۱۱۰۳ سنه هجري کابل کی

لیدل شوی و چه د هغو د قوم تر الابل قدر اغلی او دا روانو د تیریدلو خبری ئی و بنکلی

پر خوا کولی وایی چه عبد القادر خان غښتلی او کړندی خان و د ختکو خانانی تابع و او د د

ته په ۱۰۶۲ سنه هجري ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و او هغه چه د هغه کتاب کوم ماته

نه د ښکاره چه دا خان به وفات شوی وی له دی خو هسی ګڼم چه وفات سوی بوی هغه چه

او سی چا د ټرونها نه خبر نه ری را کړی له به مړوی خدای دی و بخښی هسی وایی په

عبد القادر خان په هندوستان کښی هم عمر وند تیر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښ د

سو متعبد او پارسا سړی و نیخانی د مشرتوب کښی انصاف کا او له خدای به ئی ترس کا

عبد القادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصه ئی په ۱۱۱۲ سنه هجري نظم

تصنیف نامه ئی هم په پښتو کښلی او د شیخ مصلح الدین سعدی ګلستان ئی په پښتو را اړاوه

په ۱۱۱۵ سنه ئی یو بل کتاب نظم کا چه نوم ئی دی حدیقه ختک د هغه کتاب ما په ۱۱۴۰ سنه

هجری له صدر الزمان بهادر خان و سید چه د مؤلف په لاسخط و بهادر خان د امت شوی

هسی روایت کا چه په ډیره ما د هغه کتاب و موند چه د یو ختک په ضبط کښی و نقل کا

چه عبد القادر خان له طریقت نقشبندیه کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ئی کا او هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

...شادي کا شيخ رحماني سعدي لاهوري پخلا فت تاکلي و د عبدالقادر خان شو وند د بر
...دي نواب محمد انور د ده سلي غزلونه لکامل راوړل اوس زه دلته له حدیقه ختک تحفه دده

...یو څو شو وند نقل کا ندم

غزل

دريغ لوز غمونه ليري شولد د ل
پکښي غم د خپل اشنا دي تل تل

...شبنم وصل د گل پا مونده خاموش شو
تري محروم شوه په شور کا ندي بلبل

...نده په ژبه د قلم شوه په مجلس کښي
شمع تا په د خپل سوز قصه وېل

...عاشق هيڅ نه دي جز د عشق لسوز
د النبه پري معشوقي ولگول

...فانوس په پرده څراغ نه د پټيږي
کړي مخ په پلو پټ و ما ليدل

...پاتم د پروانه په ځان وسو
شمع اوس په تندي بل کړ گر زيدل

درستند شید د پار و عبد القادر کې
قد بې غمه په پالک باندې تحمل

غزل ولد ايضاً

...شه خوښ د پادشاهي تخت نه تلو
هميشه غم کوه د پريو تلو

...مي اوس کړي پيغلو ورو ري رډي
غافل مشه د د يو ستر گو د و تلو

...پيشه ي هميشه د ل آزاره و ي
د مخو مخزن نو ي د کتلو

تلاو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندنکړی په زړه دوزړه جامو کښې | چه غاښ یې داغوزل ولاس
د اجل د سور تالختنا کښې مانی دی | چه بیخ کوښه تخلد تیری نه سو

بخند زړه عبدالغنا در چه مرده وی
یکو خل دننه ندی د سا تللو

ومن رباعیاته

وقت د هجران و ومی لیدلی | یوشو بلبلی چه شړی بی له
خواری مستندوی ویمی شړای | چه بی ګلونو و بیاتیت شه

ذکر د صدر اکابر دوران بهادر خان ادام الله بقاه پدی دوران بیقند ا مشهور دی په بهادری او توریالیوالی معروف د پادشاه ظل الله بانوا اودبنګرو سا د شال او بیوب ګلاوی ی فتح کا او دیری ی ضبط کا دبری سمندی عمر خواته بیه ئه کا هغه خانی اخلی او بری کا لرازل په صرف دی بیقند ا رکښې تقوا خلق میرۀ او محتاجان او فقرا ی پکښیم او سخاوت ماړه دی د جودلاس ی زر بخش دی هر کله د غریبانو دستګیری کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین ی په درو نیا بیځکا او عوام ی په امیر الامرا یادکا خان عالیمکان په علوم کښ عالم دی او په اشعا بی نظیر شعرا او علماء په لاس د کرم پالی او هیچکله ی مجلس له ی لطایفو خالی نو ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمله بني په دوران طاق دی او په پابند نه په علماء تد حاتم دی چه لسوژه راضی علماء او شعرا پیلمه کا او دوی تر بند نی وه خالق تعالی د داکریم دوران او حاتم زمان تر ډېره ژوندی ساتی آمین یا رب العالمین   بسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک غفر الله ذنوبه وستر جیوبه چه خان عالی مکان دوی کتاب د پاره لیکلو اشعارو څخه ما تر نوه بدله راکړه چه د نقدی غښت کوم چه کتاب له ذکر خیر د دی حاتم زمان خالی نو ی او هر څوک چه ی ولولی د عا ورته وکا هغه بدله داده

بدله

بېلتون د زور دی تر لیمو می سهار سنم څاڅی — لکه شبنم څاڅی
د امرو یاقوت می بلمن کښ ستا په غم څاڅی — په غم الم څاڅی
گوره لیلی باران د اوښو ستا په چم څاڅی — څنگه پرچم څاڅی
راغله لیلی په شینکی خال څڅا په گلو کوی — په سرو څنگلو کوی
سهار چه وزی سیل کا باغ په بلبلو کوی — گل په اوربلو کوی
ملالی سترگی ی کا قد په وېر ژلو کوی — زیب په کجلو کوی
ژړه می ډېره وینې په هر گړی هر دم څاڅی — لکه شبنم څاڅی
منگلی مجلی د باغ پلور محمد څڅا مه کوه — عاشق رسوا مکوه
وربېت سوی زړه می دی ساقین پوزی خندا مکوه — راشه جفا مکوه

زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یم پتنګ تري ډېره ما حلبلا مه کوه | نور ظلم بیا مه کوه
یم ستا له عشقه لیونی پر ما ما تم شا خځ | غم او الم شاخځ

ذکر د شاعر حقیق ملا محمد صدیق پوپلزی پد ارغسان کی اوسی دیار محمد پوپلزی
زوی دی او د دی زمانی ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف و نحوی
پر ملا محمد لوز بریتخ ویلی دی په فقه او منطق هم پوهیږی کله چه قندهار ته راسی
کاتب الحروف ی وینی او مجلس ورسره کا عشق ځوان دی او زړه یی له لاسه ایستلی بیخل
محبوب لپسی ژاړي زاری کا ګریانی کا دردمن زړه لری او سترګی داوښکو ډکی لری
مینی هسی پداورسوی دی چه ککوره ملی ورکړه وی سوزناکی بدلی لولی او کله چه د ډرمندا نو
په ډله کښینی مجلس ګرموی او مجمع ژړوند یخپلو ناره غلبلو سوځی زماند د ده
پر ځوانی افسوسوند کا او عشق ی جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایی او
د زړه درد په سوده کوی یوه ورځ د کاتب الحروف پلو رکښناست او ما ی د حال پوښتنه
کوله د زړه یخوا له کښیوت ژړل ی او دا بدله ی بالبداهه وویله

بدله

لکه بلبل چه بېلد ګله بل ارمان نلری | هسی بی یاره بلبل هسی بېلد عاشقان نلری
پد ژړا کاندم بېله یاره بل مطلب نلرم | چه هسی سوریمه پوه ېنو بل سبب نلرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره نور څه نغواړمه نور مطلب نلرم | په څوک مې سې بې له یاره بل ارمان نلري
تر ناپوه ځان قربانومه دا نیاز منده یار | تل دې ځمونږ ګلو مه دا نیاز منده یار
لستر ګو او ښې تویومه دا نیاز منده یار | زړه مې بې تا په دیو ساعت د صبر او توان نلري
که تندي ورته نه کړې له پرېږدي اختیار خو تا ره دی | غم د پیدا نه دی بلې چاره خاص ما ره دی
زړه له راغلې دی میلمه سا بې ګاره دی | د زړه لکوره څخه تګ په هېڅ هېڅ شان نلري

ذکر د برګزیده سبحاني ملا پیر محمد میاجي

ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړې ده او ملا پیر محمد لخلد پلار عنیف و مونږ د علیین مکان حاجي میرخان سره پېجګو کښې ملګري و چه د شاه ظل الله ورور شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم ی هلته ونوښت او له انفاس میمون ی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب مذهب ته رابولي نقل کا چه په اصفهان کښې میاجي صاحب له روافضو[1] سره مباحثې کا او په دلایلو علمي دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه ور اصفهان کښې دی هم ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ی لقب کا میاجي صاحب په علم اخلاق کښې یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او بل یو کتاب د عقایدو او اخلاقو بیان کا په بل کتاب هم کړی دی چه القرایض فی رد الروافض ی نوم دی په

[1] دفن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوفه الطريق کښې د احکایت کښلې دی چه زه ی له هغه کتاب د لته ثبت کاندم چه په دی کتاب کښې یادگار وی

حکایت

شیخ متی په خلیلی و … دی لاآره لوی ولی و

یو درېځ روان پرلار و … لوی ښختن په استغفار و

کړده ذکر د غفار … یو شپه نو اوزگار

پردی لاروی تېږد کتی … لاری محکی وی په یتی

د میری ښی راغی رویدار … په ی صافه کړ لېدلار

یو دهقان په آبیاری کړه … شپه په شپه ې خواری کړه

ده پدلید پیتوره شپه … شیخ متی په زیار اخته

لرا صته به بېزار و … بتوله شپه به هم بیدار و

یو د شپه اپتر لیار سو … شیخ متی ته پگفتار سو

ای د خدای رویدار غه کړی … دومره زور زحمت پرځه کړی

ته باداری د ولیالو … ته قدوه د صالحانو

ستا د درخاوری سرزدی … د هر چا کحل البصر دی

پښو پښوی تر بېخواب … په زحمت په اضطراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکوي دلارې ګمتي | په دې مخاوروځه دې ګمتي
داسي دوی شیخ مستي | د مولا په عشق مستي
چه خدمت د خلق الله | یو ګړی په یوه ساه

تر هر څه مهتر دی ورو ره
زده کړه دا خبره ګوره

ذکر د شاعر خوږ ګفتار الهیار افریدی عبدالعزیز کاکړ سي روایت کا چه دا شاعر په
پوری کښی اوسي اوس د تخلو میښتو کالو بیحر دی دیوان د شعر لری کلام ی شیرین دی لکه
عسل ماندی عبدالعزیز کاکړ د غه غزل را کا په دی کتاب کښی ثبت سي

غزل

چه ستا پنځم کښی بندیوان یم را بهر به نشم | د بلبلو ن اوښی تو یو ځه بي پر پر به نشم
په دی لتاړ د عشق لمځم کړه په زما حال رو یي | ښکنځه بي بر و ند عشق دی هیڅ په بر به نشم
مړ دی پروت یم د ګدا بیخبر نظر نکوی | که مړ مد هم بي بیا زیاره ستا نظر به نشم
اوردی دمیني را اندیل کا سینه ي وریت د کړ مد | ستا د وصال په او بو سوړ سوی څیګر به نشم
که جفا کاندی که وفا پر پروت دی و در ته ډید | ستا له دلبار جه مخ نکړم په بل در به نشم

الهیار وهلا دی په دلبار نظر دی خوار ځایلي
که می هر څو ر هتی شتری ازه پر حذر به نشم

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د صدر دوران بابو جان بابی

د کرم خان بابی زوی دی چه په الغز کښی
اوسیدی هغه وقت چه حاجی میرخان علیین مکان قندهار کښی د ظالمانو لښکر هٔ ته کا او
ګرګین خانی وازه بابو جان بابی ار کلات د پر غښتلی راوستل او لا ماشوری د
قندهار ښار حصار د یئو او هغه وقت چه ی ګرګین خان مړ کا نو ئی په کلات کښی د حاجی میرخان
د نوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف چه په کال ۱۱۳۴ سنه هجری چه شاه محمود پادشاه
د پادشاه دوران شاه حسین وزور لښکر وکا ده او اصفهان ئی قدری د یر غل غزیمت وکا
بابو جان بابی سره د ښه ولو غښتلیو ځوانانو په دری زره قندهاریانو او توخی او ترکی او
غلجی الکا خیل راغلل قندهار ته او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان ته په جنګو کښی بابو جان
بابی هسی میړانه وکا چه رستم دوران ئی هیر کا بابو جان د میاجی صاحب شاګرد
مرید و او په ۱۱۲۹ سنه هجری ئی په مثنوی د شها او ګلان هغه قصه نظم کړه چه
پښتانه ئی نقل کا په مجلسو کښی دا کتاب قصص العاشقین نومیږی او سنبلند مثنو
ری په د غه کتاب کښی د عشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی تور بالی دی || چه په هر ځای ئی بری دی
د عشق اور هسی سوزان دی || چه سو ځلی ئی جهان دی
زړه بی عشقه کله زړه دی || چه بی عشقه زړه د مړه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ندی عشق پدیوه رنګ — کله صلح کله جنګ
پښتانه کا ندی متل — چه دی خوږ تر شات عسل
چه بی عشقه سرکړی دی — لنګ بی مغز یولاړو دی
زړه بی عشق بکار نه دی — هم هر زړه سزاوار نه دی
چه د عشق وکا خبری — کړی یخو به داهر نغری

دیا کا نو عشق سزادی
امانت داد مولا دی

ګرد افصح دوران ریدی خان مهمند ریدی خان زوی دی د غیاث خان او
د مسعود خان مهمند لمسی دی چه کلی د مهمند ی پیاهد بالاسی غیاث خان
د حاجی میرخان علیین مکان همراز او ملګری و او ریدی خان او س تکړه سړی او
د آشنا یانو همباز او دمساز شاعر دی د پاچا ظل الله هیڅ کښی عزت لری او د شوکت
او عظمت خاوند دی پر آشنا یانو مهربان دی او د کاتب الحروف مخلص دی اشعار
ی خواږه دی او د بلاغت علوم سی لوستی دی پر فقه او تفسیر او صرف و نحو کښی
هسی ښه او پوره لوست لری چه طالبان ی حل د مشکلو توضی کا ریدی خان په
١١٣۶ اصفهان ته ورلاړ او هلته ی د شاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی
دیو کتاب ی پشرح د حال او جنګو د حاجی میرخان او شاه محمود وکښلی دا کتاب

شکور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورزره بېتونه دي لومړی دی محمود نامه کله چې دی د پادشاه ظل الله پیغ کښ
ولوست زر طلا وی صله و مونده له دی طبع کښي هسی جواد بیت پروت دی په سعد
صله د پیسو تو ورځی پر پاراتو او آشنا یانو نثار کړه او ربیدی خان غزل او مثنوی
او رباعي پنځل دیوان کښ لري او محمود نامه هسی خوږه کتاب دی چه اکثر پښتانه
یی مجلسو کښي لولی د ګرګین خان ګرځی دوړلو قصه او د اصفهان د فتوح تو نقلوند
لتول کښي ستنه هسی وایي محمد کاتب الحروف په ماله ربیدی خان هم درخواست وکا
چه په دی کتاب کښ د محمود نامی تحفه ډیره برخه ثبت کا نو هم ربیدی خان هم ماته
د کتاب یو باب راکا چه د ګرګین خان دوړلو قصه ده او هغه ما دلته وکښل توفیق الله تعالی

مثنوی نقل له محمود نامه تحفه دی

په بیان د دوړلو د ګرګین خان او مدح وصفت د حاجی میرخان علیین مکان

اوس به زه ناته حکایت کړم د هغو || خوږه روایت د ګرګین خان د دوړلو
چه میرخان تللی اصفهان ته وو نه || ځی ملکی د پاک سبحان ته وو نه
پاپاچاهی عرض کړ تمول احوال د پښتون || د ګرګین ظلم بد احوال د پښتون
پاچا ویل زه ئی نوای کولای چاره || د ګرګین خان ظلم ستم دیاره
کړی معزول کړم قندهار له یی پریږدی || جور ستم او ظلم ښار له یی پریږدی

ګرګین څو ګرګ دی ګرګ څو ظلم کوی
وینې تو وینه هم پیوند څیری

زه هم خایف یم چه بد تحکم ګرګین
نامسلمان دی ارمنی دی بیدین

نه چه اسلام کی لحاظ پابند ګنبیږ
نه نصرانی نه له عیسی پیر نیږ

بیرته هم زه چه خدای کړی قهر بکاره
د سلطنت پر نا کورسی تیارشی

میرخان ویل ای حسین پاچا وګوره
حال د حاکم او رعایا وګوره

ګرګ د ایله کړه پر رمه سو شبان
جور و ستم کا نذی بیحد ګرګین خان

مونږ له طاقت نسته چه کړو بغاوتی
صبر پر ظلم د ظالم ارمنی

د اشلو رم وار دی را ځم سلطان
عرض د ظالم له لاسه کړم سلطان

که دپاچا نکړی داد خواهی د مظلوم
ظالم حاکم کا ظلم دیر په محکوم

جور چه د پیر سی سلطنت سی برباد
د ظلم قصر پیښا بی بنیاد

و بیده الملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام
کړ و کړنا داد نوی چا بر پیرانام

مګر ظالم نو نسی کړای سلطنت
خالق رحیم دی ورکوی خلافت

پاچا نه چه زړه ی وی پیهرو وات
د خدای عیال ګڼنی پر مځکه انسان

سلطان واوره پښتی غوږ داوینا
مکړه ستم د خلق الله پیهر چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستمگارو پای به راشي وي خراب | د ظلم اوري کا پخپله ترا ب
د مظلوم آه داسې کاري دي گوره | چه اوري نخي د ظالم تکور ه
ملبي به بلي کا د ظلم پکور | تو لد به کاندي بینوا پدي اور
بيا يې ظالم په رحم دکا پخپل ځان | پظالم خوار نکړي خپل ځان او جهان
سلطان گوره پر ځان رحم وکړه | خپل کلي کور په جور مه دورانغوره
يا په قدهي دنيا وکړه ميرخان | خوغوبږي ندو اوريده ولد پخپل ځان
گرگين ي پر لينو قندهار کي ظالم | نني کړ دفع لاس دده لد عالم
گرگي شپاند کا چه کړي خوار رعيت | دگرگ پخپل چيري پظلم ووحشت
ميرخان خولبدي ولاړ حجاز لد چه کړي | رسول د خداي تد پرازي داد خواهي

دادخواهي د ميرخان پحضور د سيد الانس والجان

ولاړ ږي د بشپړي پيغبر کا فرياد | رسول د خداي تد چه سوقوم برباد
ستا پرامت راغي د ظلم دوران | واوره رسوله ددي قوم فغان
پښتون خو ستا پر نامه ځان کړي فدا | اي بخير انا سد واوره تدي ندا
وتر عزوره دوي تد د ظالم له لاسه | گرگين ملنخ د پښتون وباس

تا پنا مددی کمه کوی پښتون
نه بسی بیځکه لتاندراستون

رنګ وژوندون هو د اسلام دپاره
ستا د دربار ستا د سلام دپاره

مدد سو کړه هیر خیرالوری رسول
فخر کونین نورالهدی رسول

او ښکی می څاڅی پر دربار یم ولاړ
قوم سو پاورد ظلم تتولد لتاړ

یو ولد نظر وکړه پر مو به په سو وړ
و ظالمانو ته تر تو بدیو پیر

ستا لطف و مهر د عشاق پر جهان
هر خراب زړه دی ستا په مهر ودان

لدستا قطرتوی خراب سو پښتون
پاورد ظلم تورکباب سو پښتون

راغلم لدلیری ستا دربار ته نجیب
ته می شفیع سه د خدای غفار ته نجیب

په پر پښتون قوم نازل کا رحمت
کړی ی خوندی ناموس بیخپل مرحمت

لاس د ظالمی لګریوان د الله
ویح سی د ظلم دګند وخیرو ډنب

ست شرعیت سی تبنیت مسخ د پښتون
ورک سی بیداد او کم سی رنځ د پښتون

وامی دی سوال ولاړ د درته حمید
محتاج د تش ولږ نظر ته یمه

د قوم حال کړم درته عرض با ادب
ته ی باور د کل عجم او عرب

بلید تا ملری پښتون نوا لګر
ته ی ملهم د خوږ د زړه د پرهر

و شرعوره زمور ناموس لدبیداد
کړو بی ناموسو ظالمانو بربار

سر ئې د را پورته زمونږ حال وګوره | د ظالم ظلم بد احوال وګوره
نه دی لتا شرم و حیا ستر نه ښا | نه شرم کا نه ئې له عیسی ارمنی

عرض می د حال و کا و تا ته پیشوا
بلخصوص مونږ ستا خوا لګر په نیا

خوب لیدل د حاجی میرخان په ید بید طیبه کښی او زیری د نجات له ظلمه

په میرخان هم عرض وکا حال د ظلم | هغه شپه مات سو توره ډال د ظلم
میرخان په خوب ولید صدیق اکبر | چه ورسره حضرت فاروق و عمر
وی ای میرخان ښه زیری لره غم مکوه | قوم د خلاص سو کورت ماتم مکوه
ولا پید قوم ته وا زیری کړه ژر | چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر
په ښتون به خدای له ظالم آزاد | نه به ئې ننګ او ناموس کی برباد
خدای به دا قوم کا پر رحم و دان | قوم به ئې وینه مجاهد پر جهان
تل به د خدای په بندګی کړی لوی | ځوان به ئې نکا مرید په ملیته ور ځوی
کلمه د خدای بوی جاری پا خولا | ورکوی د وی به په دی لاره کی ساه
ځوی طره وی د اسلام به یکړی | نه لیږی ورک قوم د دی قوم لښکری

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری اوریدل د میر خان او فتوا اخستل له علماو

له زیری چه واورید میر ویس خان پیغام
خوښ سو د بخو په پیڅلی کلام

بیا ی پیدا کړل علما د حرم
مفتی قاضی او هم پیشوا د حرم

حال ی د ظلم د ګرګین کا بیان
فتوا ی وغوښته له دوی میر خان

ټول علما د دین فتوا ی وکړه
سمی تحریر هم ی انشا ی وکړه

چه د ظالم د ظلم رفع روا
په تیر په وی دی له اسلامه سوا

حاجی میر خان راغی وطن ته بیا کال
قوم ی ولیدی په ظلم پایمال

په تدبیر کښیوت په ناموس وساتی
تنګ د قوم کا په تینګه خوندی

مشران ی ولیدل د قوم لیکلا
وو دوی تی وو ی د حرم ماجرا

دعا او خوب او هم فتوا د عرب
قوم ی کا د ځان د بنو په طلب

ګرګین خبر سو چه میر خان څلوی
وی کتله په افغان ځلوی

ظلم ی د بیر کا پیر خواراتو د قوم
ځان ی کا ګرګ د غمخواراتو د قوم

مشران ی تراوستل په صبر و په بند
منافقین ی کړل په قوم سربند

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت د میرخان او قرآن کول د قوم او بیا وژل د گرگین خان

حاجي میرخان وکا تدبیر مصلحت
پټ یانه قتول سول پنا موس او پدیت

پر لو قرآن وکا چه خان کا خوندي
له جور و ظلمه د ظالم ارمني

سیدال ناصر او بابو جان و بابي
بل بادرخان و د بادرو لمسي

میاجي هم راغی د میرخان پکومک
یوسف را قتول کړ له د سیوري هوتک

عزیز توریزي د دلارام پهلوان
گلخان بابر د بل و نور بریڅ خان

راغي لښکرو د الکو د حلبک
کاوي ځوانانو د لښکرو کومک

بل یحیي خان بل یي زوی محمد خان
قتول سره یو سول په کړي پر گرگین خان

یونس کاکړ وکا یرغل په گرگین
پښتنو جوړ پر گرجیانو ناورین

گرگین ي مړ کا قتول گرجي سو کستان
قوم کا خلاص له ظلم جور و غفار

قندهار و ښو حاجي میر بهمت
قوم ی قتول کاوري کړ نصیحت

په ظالم و مي او سي تو موږ سو و آزاد
خالق دي نکا پښتون قوم برباد

پا پیا ظالم دي موږ بې تر لکا لښکر
نابي په وساتو ځانونه له شر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصفهان ډک واړ لښکرو د شاه — سبا به د راشي پر ګونو سپاه
نه به پښتون پرېږدي پر مخ د جهان — ورک به کا نوم ننګه نښان د افغان
دښمن قوي دی راشي کې اتفاق — ځان مو چېتو کې لیري کاندئ نفاق
یقین هر کښی ی راټو لکړل خانان — لټوله د قوم اختیار دار مشران
هر قوم ور کړله ځوانان توریالي — ټول و غښتلي ټنګیالي جنګیالي
شل زره بېچ سول پېښه کې د ښار — ګرده ولاړ و د میرخان په ګفتار
میرخان انصاف کاو پسین بېري شا مشر — قوم ی وند لکه زوی او کشر
په داسې کار و کا حاجي ګرېندی — د پښتو ناموس ی وکا خوندی
کال و یوسل نونس او زر پیشمار — خلاص سو لظلم د ګرګین قندهار
د ظلم پای دی سهي وران عالم — زړی لظلمه څوک ودان عالم
د ظلم او رېچه بل می سوځي جهان — یکښن کباب سی ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوي پر ځان ندیږ بل
ویني هر څوک سزا د خپل بد عمل

ذز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بریځ دا ملا صاحب په قوم بریځ او عالم او متورع سړی دی خلقو ته د ښو لار ښوونده کا په ښو اوک کښې اوسی او طالبانو ته درس کا دده پلار ملا محمد فاضل هم ښه ملا و په روضه ربانی کتاب ی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی په محاسن الصلوة ی نوم دی او د لمانځه مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه ئې پکښې کښلی دی دا یو څو بیتونه له هغه کتابه دلته را نقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه خلق عاصیان دی ۔ چه په فرض کښې کاهلان دی
چه فرض نه کاندی قضاء ۔ دوی بی شکه کافران دی
چه وای کړم بی زده ئی نوی ۔ که طعام خوری حیوانان دی
علم فرض په هر سړی دی ۔ چه فرض نه کا څه کسان دی
چه په قصد یو لمونځ قضا کا ۔ په دوزخ کی غاستقان دی
خدایه پتا زه امان غواړم ۔ له هغو چه فاجران دی

له هغو سره چی ګډ کا
چه خاصه ایمان نه داران دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر ججریاڼي د محمد علي ججریاڼي زوی دی

پیښه ئې د کاندارۍ کا د ښکلا په سوداګرۍ لګیا وه او هلته ئې خوش طبع خوانان دی
طبع ئې هزل ته مایل وه او کله کله ئې شعر هم وایي پیکلو کالو ئې ستنګ کښي
د پلاره سره اوسیدلی او هلته ئې له اکثرو علماو څخه لوست وکا او علوم ئې
ئې زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایي لري وکا ان ئې قائمه زما لا تو مجلس ګا دا
وی د یارانو سره خوش طبعي او ظرافت کا هسي وایي کاتب الحروف محمد هوتک چه
یوه ورځ ئې یو بابه د کاندار ئې په نوم وه د محمد عمر خان په قوم لوڼګانړي
په تمثا د طبع لطیف لشاعرانو سره آشنایي کا او په چلد هم اشعار انشا کا محمد عمر خان
د محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایي محمد عمر وویل سر کا ا
د محمد طاهر سره مجلس او وینا یم خوښه اتره مجلس نلید لی کیږي اوندا الصحبة
مؤثره مصداق ښکاره کیږي په سبیل د هزل ئې دا قطعه په مجلس کښي وویله

قطعه

وایي دا په محبت کا بدی | یو لد بلد ډیر اثر
پیکلو دي مصاحب سره | تا صحبت کړ مد حر

محمد طاهر چه طبع ظرافت پسند لري او هسي نکات بند ادا کا هسي قطعه په جواب انشا کا

مقطع

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دیدار کا لګوره
منکر نسي دا شر

قدر محض بغدش وي
اوس انسان سولی بشر

محمد عمر خان پټلرانت له محمد طاهر پوښتنه وکا چه ستا نوم طاهر دی خو مطهر ندی

محمد طاهر هم بیت دوایه
بیت

زه وځان وته طاهر یم
خو وتا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای راز ملا محمد ایاز نیازی دد نیا تارک دی او پیر هد او ورع کښی ریاضت کا او پطریقت کښی مریددی د میان عبدالحکیم قدس سره العزیز کړده هم پاصل د قندهار د ښار ساکن دی مګر پهمیا شتو ورکړی دی لکوره او سیاحت کا او پحضور د بزرګانو حاضریږی او ګوښو کښی پعبادت بخت وی نقل کا چه ملا محمد ایاز پد شپو شپو ویښ وی او پیر د ښتوا وغزو ګرنه ذکر کاندی او د ځپل پیر دستګیر پر مخ راسی ژړا کا او هسی وینا کا چه تاب د منظاهر د جمال او د کمال نلرم ځکه نو تښتنم ملا محمد ایاز ښه آوازلری او کا کله چه ځپل اشعار بیغنا سره لولی خلق ژړی وی او دیوان د اشعار وی ډیر ښتین دی او نکات عارفانه پکښښ شته هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکن

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېغور وکښې ګرزېدې او د غرو وحشي او خونخوار حیوانات د ده تر ضرر بېز سوي ملا
عبدالحکیم چه د ده شاګرد دی هسې وايي چه څو میاشتې مې استاد نراغی کور ته
او زه د ده پېلابېن ګرزېدم پېغور وکښې يو ځای مې ولیدل د شرمښانو لوګله چه ګرزي
او يو د بله سنګولي سره ايږي ما ځان پټ کا او پېغره کښې پنهان سوم چه شرمښان
ولاړل هغه ځای ته ورغلم او پلټدمې محمد اياز وموند چه پر ډانګو بيده و
او هغو وحشي حیواناتو هېڅ ضرر نه ور رسولی بلکه وېښ سوي هم نه و ما چه لنځوب
وېښ کا او واقعه مې ورته بیان کا د ده وېل هغه شپه چه د خدای په محبت ودان وی
د حیواناتو پټا بېنو نه ور اېنږي د حقیقي انسانیت مرتبه هسې هسکه ده چه د حیوانیت
لاس هلته نه رسي او کله نفس اماره چه د نفس مطمئنه ځنې تښتي او فاني کيږي
هغسي هم د حیوانیت په دریاب کښې لاهو مخلوقات د انسانیت سره جګړه نسي
کړای او له بېره دی تښتي ملا محمد اياز د شعر خونده دیوان لري او د هر بنده عارفانه
اشعاري پکښې جمع کړي دي چه زه يې د هغه يو څو رباعي په پایان د عارفانه نکاتو
رانقل کاندم

رباعي

زړه هغه دی چه لري د عرفان برخه | د هغه بنده په دنیا د انسان برخه
ځکه زړه چه نه دی هغه نه عرفان وی | وري پر ژوند کښې د ناپخه حیوان برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولہ

محبت د آب و خاک دی بی بنیاد | راسه د ښکلي د دنیا خون آباد
که د زړه سپین وی د خدای محبت | پر صحرا به دی بی کوره اوره بناد

ولہ

زړونه خوښ کړه دانیکي ده د رښتیا | ملکه بیا باندې تیر نه پیچفا
د خدای کور مورانو ته په ستمو | د خدای کور و ګنډ زړه چه وي صفا

ولہ

په د ځان پیغم اخته وی عاشق نه دی | ښه خوک د خدای دیني لایق نه دی
یا به ځان یا به جانان کا پرستنه | څوک چه ځان ی نکا هیر خو صادق نه دی

ذکر دلوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی دا عالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی
چه پقندهار به کښی زیږیدلی دی فقه کښی استاد
او په جامع کا نو کښی د جمعی په ورځ وعظ کا نو به واعظ مشهور سوی دی کلمه
په خطبه کښی حسین اشعار هم وایی چه په تول نصیحت دی یو کتاب ی کښلی دی چه نوم
ی دی تحفه واعظ او بیدی کتاب ی د تقوا او زهد وعظونه کښلی او خلقو ته
ی امر په معروف او نهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پر ښتیا ویلو مشهور دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه اولو یا لوی هیڅ کښې هم د خدای امر ښکاره وایی او بچا پروا نکوی پیر طریقت کښې د میان نور محمد صاحب مریدی او تدریس کار دا ځکه سو فقد یقینه یار ښکن طالبان د علوم ی له مجلس فیض سوی او په حلقه د تدریس کی حاضر وی دا وعظیه بدله ما را و اچیښند او نقل می کړه له تحفه واعظ تحفه چه مسلمانانی و لولی

بدله وعظیه

کم بخت مکړه پر دنیا د ونګوت | کډی نه پرې غواړې د جنت ګلون
کم بخت موږ یو میلمانه پر دنیا | وطن موږ دی آخر ځو به پر شیا
هم به ښه بل سی را معلوم په عقبا | تو له سره اوړ کی پامان ځانون
کم بخت مکوه حرام چه بد دی | چه کړی حرام سخه باطن کی د دی
اعمال ی به تول په عقبا کی رد دی | پیه لویه ورځ به وی تور مخون
کم بخت مکوه حرص قرار سه | ښا د رب کوه صبور پکار سه
تو ښه به د دین وره پیدی کاروبار سه | چه بې تو ښنی پیدا سو دون
کم بخت مه ځه د حرام پر لوری | له خدای به و تاته په غضب وګوری
کډ بکلانه پر غواړی بنایته ښی حوری | بی ځای امر ده بې پروا یلون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصر الدین خان اندړ. نصر الدین خان د محمد زمان خان زوی دی په پرمانه کښې د پادشاه تیمور شاه حسین له غزنی راغی او یقیندار ساکن سو په مقتضا د طبع صافی په چند مدت د صدر دوران بها در خان ورسید او په ملک د ملازمانو د پادشاه ظل الله منسلک سو ځکه چه شجاعت او بهادری ئې په طینت کښې وه نو په لږ ورځو ئې د پادشاه او بهادر خان عالیشان لحاظ اعزت وموند او د مستقیم طبعانو سره آشنا سو نصر الدین خان اندړ په سبب اشعار روایي او زموږ د زمانې له موزونو تانو څخه دانه سی دیوان د اشعارو لري او نصر تخلص کا الحق په نصر پېژرم او بس هم د نصر خاوند دی او د یارانو او موزونانو په منځ کښې مقبول په دی کتاب ده یو د بدله په یادګار کاښم چه نصر اندړ د ده له یاد خالی نه وی

بدله د نصر الدین خان

دغوار عاشق ژړا مدام وی د اشکار دنیا ... کړوی په پټه خوله هم عندی ګنهګار دنیا
دغوار عاشق مدعا داده که ژړا کی نا ... په ور شګاره ځیله زیبا مخ دلربا کی نا
په چیل وصال کړی خوشحال محبوبا کی نا ... بلبله لغوړی همه عندا امیدوار دنیا
د دې حینو پېژد ځدای بلکه اوروون دی ... په وتر پېښی دی غوار یدو ډیر عزون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوره آرام په درسته شپه کا نه دی خوبون دی
ددی مینو پر زړه رب البنی داغون دی
لښکرا کا او په نا روه پقر یا دون دی
عاشقانو زړه ماتکا نه غنیږ دنیا
په د وصال یا منیده هر عاشق او سیږ دنیا
د مینانو وصال عین لوی اختر دنیا
د بلبلو ت او ردی چه په سوی د ر سیت څیلکر دنیا

په مینانو هره شپه د غم ناتار دنیا
چه په ارمان د بابیته زیبا محزون دی
هو چه عاشق سی د هغو کلا قرار دنیا
هو په شیبنه بانه دی بیتری کله چو پیږ دنیا
کدی دا نوی عاشق هر ساعت بیمار دنیا
یو خو دارنصر له چیره بخته مردود دنیا
هیڅ بجو پیږ ی د بلبلو ن کاری پیار دنیا

ذکر د برگزیده احد ملا نور محمد غلجی مشهور دی په غلجی او په غلجو کښی توخی دی د ملا یار محمد زوی دی او س په پیخوا ی کښ او سی علوم شرعیه وبلی دی و تدریس کا په عمر ډیر پوخ سړی دی اتیا کلن او دقندهار پښا د کښی پنځه کاله د تا مدان عالیشان د حاجی میرخان دار تیتو او کوچنیو بچو نو استا دو او معنو مخدرا تو د سراپرده عصمت ی درس کا ملا نور محمد اشعار هم لری یو کتاب ی کښلی دی بنا مه نافع مسلمین او په دی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړی دی دا کتاب ی کښلی دی بنا مه د پادشاه جمجاه شاه حسین او له معتبر د کتابو د فقه او اخلاق ی انتخاب کړی دی ملا نور محمد او س په پیخوا ی کښی تدریس کا تلمود شریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بخاري شريف او هدايه او كنز او طريقه محمديه او نور مروجه كتب په تدريس لولي
دا نظم ورو دي په نصيحت كښي مخمس

نظم د نصيحت

تر موت ژوندي پيدين سي زما ياره | ته ژړا فرياد كوه په خپو كوكاره
استغفار ته به كوه د گناه دپاره | ته هم ځان ساته پناه د عذاب لپاره

بيداري كړه په سهار كښي زما دلداره

نه و تا ته ويو دي كړم زما وروره | په سهار بيداري كړه آخر د گوره
ابد ته مسي پښيمانه كښي يا په اوره | چه ستا حال به په قبر رنگ سي له گوره

بيداري كړه په سهار كښي زما دلداره

په هر وقت لر مسلمان دلداري كړه | پر هر څيد شپه كښي ډيره بيداري كړه
هم په رحيل صورت وژاړه هم زاري كړه | د اخپل ځان لكه حباب تري بېزاري كړه

بيداري كړه په سهار كښي زما دلداره

ته دروغ الابلا مكړه دنيا كښي | داد زيان دي زما جان په عقبا كښي
ستا ډير سود دي در ته وايم شر پا كښي | گناه هم خلاصي ډيري دي په دعا كښي

بيداري كړه په سهار كښي زما دلداره

ته د لخداي الحكمه مد غړوه غاړه | نيك اخلاق كړه ته طلب د بد خوي واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضرع کړه ځپل صورت کړه وچه ناپړه | ته له ځینه ی جوړ سوی تن دیجا پړه

بیداری کړه پیسهار کښې زما دلداره

ته امید کړه ورحمت ته ځما جان | درحمت دروازه خلاصه ده جانان

هر سهار رحمت نازل سی له آسمان | مغفرت پیسهار غواړه له رحمان

بیداری کړه پیسهار کښې زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی دا شاعر په مجمع کی د وفضلا سر امد دی او په ظرافت کی هم یاځی د بوستان دی پلاری غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی په ماشوم کښی او سیدی عبداللطیف لکوچینوالی تعلیم شروع وکړه قرآن شریف ئی حفظ کا او ځکه چه طبع لطیف ئی درلوده نو ئی ډیر خواږه اشعار وویل په شعر کی طبع ظرافت ته مایله ده خو بیا هم هسی قصی او حکایتو نه نظم کا چه اورېدونکی عبرت ځنی کا وپند و نصیحت دی په ظرافت کی مفید درموند کا او هر کله مجلس د اشنایانو په ظرافت د ده مسرور وی کاتب الحروف کله کله دی وینی او اشعاری اروی او سن د ځلو ویشتو کالو دی او سره د دی چه عمری پوخ دی خو د ځوانی مستی کا او مجلسیان ئی په صحبت نشاط بیا مومی پیچالو کښ اشعار ارتجالاً لولی او قصی کا فقیر کاتب الحروف دغه یو قصه د ده په ی ئی تر اند کښی نقل کا چه کتاب له ظرافت هم خالی نوی

نقل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقصد د سوی او د اوښ

څو به وښیسی یاران دا د اوښ او سوی مقصد سوه — څورا ډیره څوښه سوه
یو سوی د اوښ اشنا سو — بیحده ی همراسو
یاری بری کولد پولد بلی یا راند سوه — څورا څوښه مقصد سوه
اوښ وویل په سوی — ای زما یاره نیکخوی
بی تا می بنا دی نستد شپه او ورځ می پیابند سوه — څورا څوښه مقصد سوه
تول عمری صحبت کا — د سوی سری الفت کا
شپه بدی بیلیتون نکا پولد بلی مرکد سوه — څورا څوښه مقصد سوه
سوی و د اوښ بکور کی — ژوندون ی پسرور کی
مقصد بدی شروع کره هر سهار څو بد څرمد سوه — څورا څوښه مقصد سوه
سوی تل سلید د اوښ و — دوستی کی دیر پیهوښ
پهلوی سوه سی تینگد په هر پری پند بر مد سوه — څورا څوښه مقصد سوه
اوښ هم عزت د سوی کا — ساتی د ابروی کا
دیار د زیه دیاره بد مقبولد ند بلمد سوه — څورا څوښه مقصد سوه
یو ورځ سوی پلمتیا کره — د اوښ دیاری داکره
پهلوان ی راخبر کړد د سوی تولد سلید سوه — څورا څوښه مقصد سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبن راځي د سوي کورته
يوغاري وليد پورته

داتنگ په بهي ثان وپچي مدځای يوه گونړه سوه
خورا خوږه وقصد سوه

راوړي ی خوږه وه
يوڅه وه لږ وانبد وه

دا ته لد په ی راوړ لد د اوبن يوه گولد سوه
خورا خوږه وقصد سوه

اوبن وږی ولاړي کورته
څنلدی سو پورته

سر يا نوی ځای مد درلودی لمولد شرمنده سوه
خورا خوږه وقصد سوه

سو يا نو بجيت . کا
با سوی ملامت سکا

ول ستاو د اوبن څدی په دوستی سره توده سوه
خورا خوږه وقصد سوه

په بسوی اشنا د اوبن سی
بايد په لږ پيهوبن سی

د اوبن د پاره بنايي په پيدا يوماتد سوه
خورا خوږه قصد سوه

هر څوک په يارانی کا
په پيل کا پيلچانی کا

هر چا لدمنا سبد اشنايي او طريقه سوه
خورا خوږه وقصد سوه

په څوک منا سب کار کا
عبرت لدی گفتار کا

لد چل تغره سمد و هر چا پند راوړه دکه سوه
خورا خوږه وقصد سوه

ه ه ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر درستم دوران تهمتن سالار عالی تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر

محمد هوتک له الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان د ابدال خان زوی او

باری زی ناصر دی چه پلاری او نیکه یې د پلرگنی په دوازیخوا پسر پوهان

دی هغه وخت چه سلطان ملخی توخی استقلال وموند او له غزنی ترجلدک

ی حکومت کا نو باری زی د ابدال خان سره راغلل او په اتغری سکونت وکا

ابوالخان د عادل خان توخی سره په هغه وقت له بیګلر بیګی سره دقندهار چه د

صفوی پادشاه لخوا د جنګونو کړل اوندی پریښو چه پر کلات حکومت وکا

سیدال خان په دتګ لی پلار زوی و لیسخاوت او شجاعت زبده د روزګار سو

او هغه وقت چه حاجی میرخان علیین مکان پقندهار کښی ګرګین خان بیګلربیګی

ووازه سیدال خان ناصر دپښتو د لښکر و سپه سالار واو د ده توسلی وه علومه

مروجه لکه فقه تفسیر و فصاحت صرف و نحو او فارسی کتب چه د میرویس خان پیژنده

ګلی د صفوی لښکر دقندهار د خلقو انتقام ته راغلل نو سیدال خان ناصر

د حاجی میرخان لخوا د پښتو سپه سالار و او ټول واره ی د صفوی لښکر چه ترهغه

تیره وو ترل پیدی لمتو لو جنګو سیدال خان غالب او فاتح وو او په دلاوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وکا په حاجي میرخان علیین مکان وفات سو نو سیدال خان عالیشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ی یرغل وکا د صفویانو جنګو پر لتو لو
سیدال نو غالب او فاتح سو خوری اصفهان فتح کا او دښمنان ی مقهور دی
نقل کا په سیدال خان نامی په سخه وقت چه په جنګو ی ګرفتاری بند وه
او له حیص وبیص ی فراغ و اشعاری ویل او د عشق سندرې ساتې کښلی او س
په په پخوا تو د امور په اصفهان کښې بحث دی د شعر ویلو فرصت ی نشته
او ورځې ی تیرېږې په هسې جنګو چه رستم هم ځنی ډار کا د سیدال خان
له اشعارو تخه دغه بدله پېژاند کښې کا بم چه دا کتاب د ده له ذکر خالي
نو ی او د دی خان عالیشان بذکر مزین وی

بدله د سیدال خان عالی مکان

یار ما له سی ګرانسو + راتیر تر څو له ږها نسو
نو رندویم پیتر نو + ټهان قبول راته جانانسو

وی زلفی د اوږدی کړی   پرمخ د راخیری کړی
سرې اشرفي د په تندی باندی سرې کړی + ګرزی په باغ کښې ګلو نو کښې نخرې کړی

په اوږدو سوم یاره راته اوږ تانه بوستانسو

یمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

مېن چې اشنا یې مکا   شپېد ورځ به کړیا یې ۵

نتهی د دستمګاره خوشحال زړون برځې کا + لندی لرې د دربخو د بانو عشق کا ....

پرهار می ګوره طلقه د دلبر د تیر نښان سو

مېن پر لو یو غږو ځې   سر نوړ پاڼېمو ستپو ځې

وزی ارو طن وطن پرېږده پر چېولوځې + فریاد و ناری د کا پیا ورېن په غلېلو ځې

وصال ی نصیب نسو لوره زړه ډک په ارمان سو

ناری و هم عالم   دشپې ترصبحه ۳

ناتوان د بلیتون هم یو ګرد نلرم دم + بیتا مې نفس نږی راځه زما د زړه بند

نظر پر ما غریب کړه چې تا خون می ستا پېځا نسو

شبنم پر ګلو ښکاری   زما اښکې دا رنګ دا ری

خو ناب ځي ستا لغم زما په مخکې لاری لاری + تمام شپه لم تیره پر پار اپناری ناری

ښکاره سوه چې مجنون هم لیونو بې می اوس بیا نسو

بوستان ښکلی زیبا دی   رنګین په اوښکو زما دی

د زړه پرهار ګلګوندی چې بلبل بتماشا دی + همېښه تې زړه وشاو دی تروایی چیلدا د

نشلی د بلبتون هم زه سیداول امه بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه نخرانه په بیان د ښځو چه شعرونې ویلي دي

ذکر د عصمت پناه نازو توخي هسې نقل کا چه نازو د سلطان ملخي توخي لورده
چه تولد یې په سنه ۱۰۶۱ هجري هغه ځاي تر نزدې دچه تازي نومیږي سلطان ملخي
په هغه وقت د غزني تر حاکمه دا قوام موشر و او په استقلال یې حکومت کا معارض
او ساري یې نه لرلو داونازو په کوچنې والي له میرمنو د پښتنو او سپین بږیرو علماو څخه لوست
وکا او میره مجې، ارتینزده چه نارینې میرانې او شجاعت او سخاوت تدبیرات و
روایت دي له اتقدیر راو یا نو چه سلطان ملخي و سور غره ته نزدې په جنګ کښې وم
او حاجي عادل چه د نازو ورور و د پلار یا نتقام نه جنګ ته ولاړ کلا او کوري نازو
تر پرینبو او په هغه وقت نازو تو رډ پیدا کړه او د جنګي لیوڅو انا نو سره یې
کور او کلا له تاراک د دښمنانو وساتل ما تدخیل پلار حکایت کا چه نازو انا
په ښېمینتیا او غریبانو مسافرانو چه یالله مو وقد وه او هر وقت چه به ژمي به د
مسافرانو قافلې راغلې د نازو په کلاي اړول په سوه سوه میلمانه به یې روزل
او دوی تري د ډوډي ورکوله پچاچه به کالي نه درلود لباس به یې ورکاوه
او سخاوت لوهم یې له ضبر تر ګوسانه ځپور سو نازو په جبالد د ښنا لم ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوتک وه چه د کرم خان (زوی) واو د هوتکو بنا لم خیل چه سن وریځ پادشاهی د قندهار او
اصفهان د دوی ده له دی شجرې طیبه څخه دی او نازو ځلور زامن درلود چه مشر ی
حاجی میرخان او نور عبد العزیز خان او یحیی خان او عبد القادر خان دی
سبی روایت کا محمد کاتب الحروف لیکونکی د پلاره چه نازو انا عابده صالحه متقیه وه او ځلو
زامنو ته ی په ټول عمر په اوداسه شیدې ورکړې دي او چه علیین مکان حاجی میرخان
تولد سو خوب ی ولید چه شیخ بیټنی رحمة الله علیه ورته وایی دا زوی بنه تربیت
کړه چه لوی سړی لوی کارونه به وکا او به زیارت د بیت الله هم مشرف کا او له نسل
به ی پیدا سی پادشاهان چه دین به روان کا نو حاجی میرخان چه وزیر به دی مور ی
په پالنه او عبادت سره لوی کا او د دین فرایض ی په ټول پر ادهم کال ور ورښوول
او هر کله به ی ده ته نصیحت کا چه زه ید د شیخ بیټنی نیکه قدس الله سره په قول ستا پیځ
بنی دی لوی کارونه کړی چه لوی شی د خدای عبادت او د خلقو خدمت کړه ته
خدای پیدا کړی ای د دی دپاره چه لوی کارونه ترسره کړی او خلق الله ته خدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وقت ویل چه
زما مور ماته د لویو کارو د کولو وصیت وکا زه باید هسی کارونه وکړم چه په
سنه ۱۱۲۰ هجری ی قوم د ظالمانو له ظلم څخه ژغوره نوی سیدی د شکر وکړه او ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د امخه کار و چه ما ته مو رسپارلی وا و وصیت ی کړی و د اخو ستا د عبادو
او بنده ګانو خدمت وچه ما تر سره کا زما پلار هم وویل چه نارزو اما علاوه پر سخاوت
او شجاعت او عبادت هم ارتیند و وچه د خدای تعالی څخه بینا حاجات ی ډیر
اشعار ویل او یو دیوان ی درلود چه د دوزره ښتو نه یکښی ده او بلقه ی سندلفات
اداکړی او د اسی ی ویلی وچه نارینه ی هم قسمی ویلاک او د مغه رباعی چه د نارزو
اماده ما ته خپله پلار اوریدلی وه الحق چه ښه رباعی ده

رباعی

سحر ګړه وه د نرګس لیمه لانده | څاڅکی څاڅکی ی لستر ګو څڅیده
ما ویل څه دی کښلی ګلی ولی ژاړی | ده ویل ژوندی می دی یوه ګوله خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

ګرد در شهوار عصمت حلیمه حافظه . حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان
خټک لورده چه د عبدالله درخان خټک سره یی خوړکیده زما پلار هم روایت کا
چه زه ښو نه د لا رهم په هغه وخت داپښتنه ژوندی وه او د خپل پلار په ژوندی
روچه علوم ولوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده سوه او
هم پلار ی هم عبدالقادر خان په لاس ی بیعت وکا چه هغه هم د شیخ دوران

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه و روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه ښځه ده او په سرا پرده د عصمت ناسته ده ډیره ی هڅه کړی او د خالق عبادت کا او د خپل د رور عبدالقادر خان پکور کښی لوړو ښځو ته لوستل کا او قرآن عظیم ی هم پیاد دی زما پلار وویل چه حلیمه بی بی په پښتو ښه اشعار هم وایی او پخپل عصر سرا مد اقران ده او موزونان د پښتو ی اشعار خو ښوی د تصوف او طریقت کتب ی ټول لوستلی دی او هسی وایی چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت امام ربانی قدس سره حل کوی د حلیمی په اشعار و کښی مجازی عشق نه ښکاری بلکه ټول شعرونه ی د حقیقت پر لار دی او د محبوب حقیقی صفت کا د غه یوه غزل دی زما پلار ما ته دوویل چه ښځ اند کښی دا ځلوم رحمة الله علیها

غزل

داشنای لفکر څو بند هسی شان شوم
پنځو هیب م په ممتاز که فور جهان شوم

چه ی کړمه ستا ښکلینه سر فرازه
ثنا خواند پنځو رنګه دریځان شوم

په مجازی دایاز و لاړی لز ړه مد
سر بلند د ستر محمود غزنوی سلطان شوم

و هر ځای و ته په ګهرم واړه دی دی
د ښکال په ننداروی شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر مې لړزه نه درابهر شو | پیر خلیل د پر عدو باندې یکسان شوم

حلیمي د غماز مکر زیات لحد شو

چه دې بیل بیا ره نکا په گمان شوم

ذکر د عارفه کاملې بي بي **نیکبخته** د عصمت پناه او عارفه د الله داد شیخ
الله داد لور وه په قوم مموزی چه په اشنغر لیني کورني او پلار یې کډه د مومن زیو.
مرشدانو وه هسې وایي کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کاوه چه شیخ
امام الدین خلیل غوریاخیل په خپل کتاب اولیاي افغان کښې لیکلي دي چه
شیخ الله داد لوی ولي وه او لوري نیکبخته په حقیقت هم نیکبخته عارفه نیکه
وه علوم دیني ئې ولوستل او په ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر کړ په
سنه ۹۵۱ هجري په حباله د نکاح شرعي د شیخ قدس الله سره راغله
۹۴۱ په د خواجه محمد زاهد خلیل متي زي زوی وه او عارفه د خدای و په
سنه ۹۵۶ کې له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان په بدني
بڼ پیدا سو او دا شیخ په معرفت د خدای شهرت وکا په هند او پښتونخوا
مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دې عرفا له اولاد دي او دې
کتاب د اولیاي افغان هسې کاږي چه بي بي نیکبخته په د خدای عارفه او رابعه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زمانې ده یو کتاب ی کښلی دی چه نوم ی دی ارشاد الفقرا او په دی کتاب ی سی نصیحتونه لیشحر ویلي دی، په فقراو عباد الله ته مفید دی دا کتاب په ۹۶۹ سنه هجري تمام سوی دی او زما پلاری نسخه لیدلی وه په بنو کښي سخه وقت چه دی تللی و لیسفر د سخه ځای دغه شعرونه له سخه کتاب ز ما د پلار پیاده وه چه ما دلته ځینې نقل کړل چه کتاب می پیدا کړ د عارفه دوران رنګین وی

مثنوی په نصیحت کښ

پیژره بنا دشي ای مومنَ	ېظاهر په باطن سپینَ
ظاهر زهد پا خلاص کړه	پیژره تینګ شه له یقین
شکر صبر په هر حال کړه	خود نمای مشه خود بین
بشه ورومح بدبیژه دي	که خبرشي له سجین
سجین ځای د خود نمای	د بی نماز او د بی دین
له سخو ځا امان راکی	یا الله العا لمینَ

بل نصیحت وليها ایضاً

د بنده ای حق ته غاړه کښیږده	لوري لوري دنیا پریږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا پاتی له هر چا ده — په اخلاص کی څنی لیږده
نه قوت لري پیچا نکی — سر د یار پر رضا کښیږده
ځان له بد خویه ژغوره — زړه په ذکر د یار بلیږده
کل دنیا به دښمن شی — اوس له بیری څنی ویږده
بتول غواړي حسابونه — که د اوښي که د میږده
دنیا ترک په که پوه یی — د لقا پر لوری پښی ږده

ولها ایضاً رحمها الله

په طلبی و دربیږه — په خدمت ی هو سیږه
لمجمله بدو نفرت کړه — و نیکی ته ولاړ یږه
په نیکی کښی اخلاص کړه — بدی مکړه و پو هیږه
پر گناه له وار و سترگو — د باران په دود وریږه
په یارب العالمین — گناه را تیریږه
خدای برحم نیا و کا — بیزار یو تر ژړیږه
بی پروا و خدا ستید مشد — له غضب و ویریږه
هر غد فعل چه ی حق دی — په طلب ی و بنوریږه

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د بیرمنی د حسب او نسب بی بی زینب اطال الله بقائها

بی بی زینب د حاجی میرخان علیین مکان لور وه چه لد کوچنیوالی ی
پیحرم کی د عصمت او عفت لوست وکا لیپلد سخه چه قرآن کریم ی
ولوست د احکامو اسلامی او فقه کتا بونه ی هم ولوستل او د فارسی
مشهور کتب ی ضبط کړل استاد د علوموی ملا نور محمد غلجی دی چه دیر
عمری مخدراتو ته د حرم درس لوستی دی هسی روایت کا چه بی بی زینب
دیره هوښیاره او فهیمه وه او د امورو عالمه منحکه ده او د پادشاه جنجال
شاه حسین پا امورو کی تدبیر کا او هر کله پرای صایب مشکلات د امورو حل کا
او پادشاه د زمان ی تجربه و عقل کا او نصایح ی اوری دادر مشهوره د صدف عصمت
سند سند شعرونه هم وایی او د موزونانو او شاعرانو قدر کا د دواوین د
شعرا هر کله لولی او مضامین شیرین ی کام شیرین کا عمر لی عبادت
خدای او تلاوت د قرآن شریف تیر دی او مخدراتو د حرم د پادشاه
ته درس او کبیل او لوستل و رسنبی نقل کا چه د شاه محمود جنت مکان
د مرگ حال قندهار ته راورسید نو د پادشاه خاندان عالیشان لحوال غم جبر

بعولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومخزرالتو د حرم ساندی او دغلبلی کابی بی زینب په واقعه د ورور د
وفات واوریدلد ډیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی
تسکین وکا د تللی زړه او هسی ویرنه ی پو پیر د خپل ورور مرحوم د ومیلد
په زړه ی د للهٔ نقل کوم خدای تعالی د متول نه مزان عالیشان د پادشاه
ظل الله ترونه ی دلری او خو بخش

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

بنغ سو چه ورور تیر لدنیا سونا   قندهار وارهٔ پیښرا سونا
زړه می پو پیر کی مبتلا سونا   چه شاه محمود لما جلا سونا

داروڼ جهان راند تورتم دنیا + زړهٔ د بلیتون پیتغ کړم دینا
هوتک غمجن پدی ماتم دینا + دیاپهی تاج جوهر هم دینا

چه شاه محمود تیر لدنیا سونا   قندهار وارهٔ پیښرا سونا

خوان ومیړهٔ دتوری نخنگ ونا + ولاړ دکام پنام ونګ ونا
دښمن لره پو نیو رنګ ونا + پرمیدان شیرو یا پلنګ ونا

افسوس چه مرګ دده پیخوا سونا   قندهار واره پیښرا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمودؑ ندیوازی نخور ژړاړی + پر مرګ د ټول کلی کور ژړاړی
خپلوان لا څه پاچا د ورور ژړاړی + لښکر سپاه د پلی سپور ژړاړی

پښتون د ټول پوا و بیلا سونا   قندهار واړه پڅ پا سونا

اصفهان پاته تاج نښکور عالمؑ + چې شاه محمود سوڼ پګور عالمؑ
د پښتون لمر سو تیاره تور عالمؑ + راغلل دښمن بلا پیغور عالمؑ

چې پاچا ولاړ پښتون ګدا سونا   قندهار واړه پڅ پا سونا

لښکر سو څپور پښتون ملاړی ارمان + پنځاور و نڅای کا شاه محمود عالیشان
پاته سو تخت و تاج د ټول اصفهان + زړه ی راسو پر سو کا خوښی دښمنان

وایی پښتون اوس بې پاچا سونا   قندهار واړه پڅ پا سونا

اسمان بیا د څه ستم کا څرګند + وشلاوه تا چې د پښتون و پیوند
دښمن د بیا زموږ پویر کا نخورسند + چې شاه محمود د کا پیغمبر کی بند

پر کور مو ویر شور و غوغا سونا   قندهار واړه پڅ پا سونا

هوتکو ژړی شاه محمود څه سونا + پښتو ستاسی لوی سپاه څه سونا
د اصفهان تر فراه څه سونا + پاچا چې وحشمت پیاده څه سونا

د پښتو پر تیم فنا سونا   قندهار واړه پڅ پا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود ځوان دی ولی ولاړی لما + لښکرت وتاج تدبیر شه سوی جلا
اصفهان ولی پاتې سونا لتا + سردار پورته کړه په څکړی اعدا

دښمن ولاړه بیا شاه خوا سونا   قندهار واړه پیږړا سونا

اوس ماری دغم په کړین فریاد + پښتون پیر گ دشاه محمود سو برباد
زړون په تل هم و باد من سونا بناد + د ساندو بغ دی په راوړمینی باد

ماتم زده پیر و برنا سونا   قندهار واړه پیږړا سونا

ورور مقر د تا مولا کی جنت + دردکی تا ته پسله مرگ راحت
روح دوه ښاد پلوی ورځ دقیامت + نح دوه رون دخدای په مهر ورحمت

دخالق رحم تل پیرا سونا   قندهار واړه پیږړا سونا

ذکر د شاعره برگزیده زرغونه   زرغونه دملا دین محمد کاکړ لورده په پنجوا ی
کښې اوسیده داو پلار ی وکا تحصیل دعلوموا و دفصاحت الکلام ی زده کړل
او دعضی و اشعاری و لوشتل زرغونه په حباله دسعدالله خان نورزی وه په نوریالی
زامنی ی هم لوداو لیتول دعلم و هنر خاوندان و ماته هی نقل وکا زما پلار په زرغونی
د شیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب د بوستان لیول په پښتو شعر نظم کا او نوم

ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی و بوستان د پښتو په دا کتاب ی په سنه ۹۰۳ هجری قدسی پایته ورساوه او ټول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه دی په پښتو کړل علاوه پر دی زرغونی لغو اشعار او غزلون هم وویل او پر هره د فصحای شهرت وکا هسی چه موزونانو د روزګار به ی اشعار لوستل او د پښتو په بوستان بی سیر کاو ګلونه د پند او نصیحت به ی لټول هسی وایی چه زرغونه کما لداره ضبخه وه د خطاطی خورا ښه وا او کاتبانو به ی له حسن خط اقسام د خط زده کول زما پلار هسی وویل چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونی په خط بوستان د پښتو ولید چه خپل اشعاری په خپل ښه خط هسی کښلی و چه منظری ی نخ لته عاجزی کا او د غه حکایت له سفینه کتاب زما پلار رحمة الله علیه بیا د و چه زه ی پخپله کښلی کاوم

حکایت له بوستان د پښتو

او ریدلی می وقته ده	چه له شانه هم خوښ ده ده
د اختر په ورځ سحار	بایزید چه و روید اب
له حمام راوتلی	یکو شه کښنی تیر میدلی
امیری خاوری چالبام	راچیده کړلی ناپام
نخ او سری سو ګرم	پای ورو پیخا ورو نخر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایزید پشکر کښېنوسو | د خپل ځځ په پاکید وسو
په دره وریسیم د بل اور | په پاور کی سهم نسکور
له ایرو به څه بد ور م | یا به لږ شکوه کوم
هو په بانو ځان ایری کړ | له لوینی ځان پر یکړ
څوک چه ځانته گوری تل | خدا یته نسی کړای کتل
لوبي تل پګفتار ندره | لوخبره پکار نده

تواضع بد سر لوړ کا
تکبر بد تل خوار کا

ذکر د عفت همراه رالبعه حال د دی شاعره ماته ندی معلوم سوی
خولږ څه چه ښکاره ده منجله هغی ده چه د اشاعره د قندهار ده او په دوران
د محمد بابر پادشاه ی ژوند کا هغی وایی چه اشعاری ډیری او دیوانی
درلود د غیره ده منجمله رباعی ماته صدیق او رفیق محمد طاهر جر یانی وویلد
چه زه ی د لته پنځر انده را نقل کوم

ابا عی

رباعي

آدم ی مکلی وتدرا منون ه | یادور د غم ی سوی اورون کا
دوزخ ی روغ کا پرمخ د مخکی | لوم ی د بغد د لند بلیتون کا

خاتمه د کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف

حقیر فقیر محمد هوتک ـ مولف د دی کتاب

هسی ... ای محمد زوی د داود خان زوی د قادر خان یعقوب هوتک په زمونږ کهول
صل ... مرغدوه چه زما نیکه قادر خان له هغو ځای راغی سیوی ته او سبته
وسیدی بیله ... مدت په ... تا ... د نصیب او قسمت راغی د قندهار پیځو اکثر
پلار د کوکران استوګنه کوله او پیشه د زراعت ... درخان د پیر معمر ی
و پسن د ۶۷ کالو په سنه ۱۰۵۸ هجری وفات سو او په سغه کی چه کوکران د
لومړی جنګ سو زما پلار چه داود خان نومیږی پلار ۱۰۲۹ هجری په غد لوړان
زه پیدا او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی و او په ... شعر په موزونانو
او فصحا و علما د نامه ... وند واده دیر ... قندهار تللی ... دکسی خرون او ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

او ډیر اوسپوړ او لوړ ځایونه ی لیدلی و بخد وقت چه خان علیین مکان
حاجی میرخان یقندار کښ دګرګین خان سره جنګونه کړل نو زما پلار هم په دغو
جګړو کی ملګری وو سره ځکه نو له قدیمه زما معرفت لدی خاندان ډیر دی
او اخلاص ی لرم پرزړه پس له پکال ١٢٢٠ هجری په صفوی پادشاه ښکری پر قندهار
راغلی نو د جنت مکان حاجی میرخان لخوا زما پلار درولاړ او لفراه او سپیتان
او طلمنان او لوړو ځایو ی پټ شو د حاجی میرخان مدد ته راوغوښتل او له هغه
پښتو سره ی مرک وکړ او ډیر پیټاند د لوړو او بارګزو او اسحق زوی لګری
کړل د خان او پرخسرو خان ی پرغلا وکا او په دغو جنګو زما پلار د حاجی میرخان
جنت مکان لخوا سپه سالار و پس له وفات د حاجی میرخان مرحوم مغفور
زما پلار ر په سنه ١٢٣٦ هجری وفات سو او یکو کرات د خپل پلار سره ښخ سو
دغه مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم درلوده او کله به ی شعرونه هم ویل چه
دلته تیمناً د ده دوی رباعی راوړم او دا رباعی په صنعت د تجنیس بی نظیر
دی او په فصاحت هم مثل نلری

رباعی

په دچا پر زړه کی اور د مینی بل سی
په اور بل ی لمبی ګړه ی حالی بل سی
اور د مینی کله مړی د زړه له مینی
دا اور بل هیڅ کله تل د زړه پټ بل سی

رباعی

رباعی ولد ایضاً رحمه الله تعالی

کړې وینې تل څاڅي له زړه وتخه — څوک چه وینې تا له ځوانو یا وړه وتخه
د زړه له زړه کړه وینې وینې څاڅي — چه کړه د غم لویدلی ستا له کړه وتخه

ادس چه دی لږ حال د پلار او نیکه د کښلو تفصیل حال هم کاږم او د خپل امني
لیدونکي بیخبر د م زمار اتګ دی نابودی د دنیا ته یعني تولد می واقع سوی و په
۱۴ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجري یکو کران کښې او سن تو د تمیز و رسیدم نوی
پلار درس را اند شروع کا او تر اتلسم کال د عمری و لوستل احکام
د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او
بیان او معاني او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او زه په تقاضا د پادشاه ظل الله
دامت سلطنته شاه حسین را علم (د قند) هار بار ته او ترا وسه په نظر کیمیا اثر
د پادشاه اسلام پناه د هیم او هر کله په احسان او مرحمت د دې خاندان عالیشان
سربلند یم عمر می تیر سی په لوستلو او کښلو د کتابو له ختو د جهان بلد مهم ظلم
او وزیره می هم خوښي لکه بیلدی اشغالو چه په لښ پدی اوقاتو د عمر چه می تیرکړ
یو څو کتابونه می وکښل چه یو له دغو تخه دغه خزانه ده او نور دادی یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلې دی په بیان د علوم د وضاحت چه خلاصة الفصاحت یا ئې دی او بل
کتاب می هم د علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتنو طالبانو د پاره خلاصه کړی
دی کتاب ئې کښلی دی په بیان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب ئې نوم دی په
سنه ۱۱۳۹ هجري چه دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مد ظله په تدبیر کا
سل طلاوی ئې ما ته صله تا او مرکلا و اسی مراحم د پادشاه دی فقیر غریب هیچ
د میرزدی او ارکان د دولت ابد مدت هم پر دی فقیر د مرحمت نظر کا خاص بیا
ها د رخان عالیمکان چه من ورځ پیغمبر ہے د غربا و پر سر ظل د رحمت دی خالق
دی عمر د ډیر کا ما د له دیوان د اشعارو هم شته چه په دی وقت کی مرتب او مدون
سوی دی او غزلونه او قصاید او رباعی ئې کله چه طبع قاصر میل د شعر او وینا
کا شعرونه کاتب هم او موزونات د روزګاری خو بنوی څه کړه چه د خان ستاینه
سبب نه ده او پوهان لدی کار عار کا نو ضرور ند کی می خپل احوال وکیښل چه
دی کتاب و لیونکی ما ته دعا وکا او هر وقت می په دعا یاد کا خپله یوه غزل
هم د لته د نمونی په طور کاتب هم چه پر صفحه د روزګار یادګار وی نور
اشعار می په دیوان کښی یو ځای دی شایقان د علم او شعری له دیوان لولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقی پاڅه د سره ملو ډک یو جام را
تا الغم نا آرام یم آرام را

بیلا مبو د بنګا رندانو ځکه مو
پیر لی سو د خوبی بنه پیغام را

دنیا پاتی ده بنادی مو یو ګړی ده
یو ګړی می خو بنو کړه کړی انعام را

د بلیتون پتاریکو کی می ده شین سو
رنا الحمد د جام د مینه نطلام را

ناکامیو د دنیا می کام را تریخ کا
چه می خوږ کا کام تر خندو نا کام

نه فقاط ستند نه مستی ستد نه زندی شته
چه سم بنه سبه شه و بد علی الدوام را

پاه بوی سو په زړه کی لبز شراب انود کړ
محمد تدا ورډک یو بسی جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه وقاریه ولمن نظر فیه علینا والصلوة والسلام علی رسوله محمد وعلی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو پوره د جمعی ۲۴ د شوال المکرم سنه ۱۱۴۲ هجری بقند هار بنار او موف محمد هوتک سهم فارغ البال سو الحمد لله حمداً کثیرا

بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دوصد و شست و پنج هجری نقل شده بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم بدستخط حقیر فقیر پر تقصیر
نور محمد خروتی برادر عالیجاه رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار
مهردل خان قلمی گردید   هر که خواند دعا طمع دارم
زانکه من بنده گنه گارم   این کتاب را احقر الناس محمد عباس
قوم نائی در شهر کوئته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان
حاجی عبدالاکبر قوم هوتکی قلمی کرده سنه ۱۳۰۳ هجری باستعجال تمام قلمی شد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library